

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

<https://courses.softlab.ntua.gr/progintro/>

Διδάσκοντες: **Στάθης Ζάχος** (zachos@cs.ntua.gr)
Νίκος Παπασπύρου (nickie@softlab.ntua.gr)
Δημήτρης Φωτάκης (fotakis@cs.ntua.gr)
Πέτρος Ποτίκας (ppotik@cs.ntua.gr)
Δώρα Σούλιου (dsouliou@mail.ntua.gr)

Διαφάνειες παρουσιάσεων

- ✓ Εισαγωγή στην πληροφορική
- ✓ Εισαγωγή στον προγραμματισμό με τη γλώσσα C++
- ✓ Μεθοδολογία αλγοριθμικής επίλυσης προβλημάτων

28/10/18

Εισαγωγή

(i)

◆ Σκοπός του μαθήματος

- Εισαγωγή στην **πληροφορική** (computer science)
- Εισαγωγή στον **προγραμματισμό** ηλεκτρονικών υπολογιστών (H/Y)
- Μεθοδολογία **αλγοριθμικής** επίλυσης προβλημάτων

Εισαγωγή

(ii)

◆ Αλγόριθμος

- Πεπερασμένη ακολουθία **ενεργειών** που περιγράφει τον τρόπο επίλυσης ενός προβλήματος
- Εφαρμόζεται σε **δεδομένα** (data)

◆ Πρόγραμμα

- Ακριβής περιγραφή ενός αλγορίθμου σε μια **τυπική γλώσσα** που ονομάζεται **γλώσσα προγραμματισμού**

Εισαγωγή

(iii)

◆ Φυσική γλώσσα

- Χωρίς τόσο αυστηρούς **συντακτικούς** περιορισμούς
- Μεγάλη πυκνότητα και **σημασιολογική** ικανότητα

◆ Τυπική γλώσσα

- **Αυστηρότατη** σύνταξη και σημασιολογία

◆ Γλώσσα προγραμματισμού

- Τυπική γλώσσα στην οποία μπορούν να περιγραφούν **υπολογισμοί**
- **Εκτελέσιμη** από έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή

Εισαγωγή

(iv)

◆ Πληροφορική

Ηλεκτρονικοί
υπολογιστές
(engineering)

Σχεδίαση και
κατασκευή

Μαθηματικά

Θεωρία και
αναλυτική μέθοδος

◆ Κεντρική έννοια:

υπολογισμός (computation)

Εισαγωγή

(v)

◆ Πληροφορική: μαθηματοποίηση της μεθοδολογίας των μηχανικών

- Απαιτήσεις – Πρόβλημα
- Προδιαγραφές
- Σχεδίαση
- Υλοποίηση
- Εμπειρικός έλεγχος – Θεωρητική επαλήθευση
- Βελτιστοποίηση
- Πολυπλοκότητα (κόστος πόρων-αγαθών)
- Τεκμηρίωση
- Συντήρηση

Έννοιες που υπήρχαν για τους μηχανικούς, στην πληροφορική τυποποιήθηκαν, πήραν μαθηματική μορφή, άρα μπορεί κανείς να επιχειρηματολογήσει με αυτές τις έννοιες χρησιμοποιώντας αποδείξεις.

Εισαγωγή

(vi)

◆ Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σκοπός: να μάθεις να σκέφτεσαι

- Η Ευκλείδεια Γεωμετρία (με τη βασική διδακτική της αξία) απουσιάζει από το πρόγραμμα σπουδών εδώ και χρόνια.
- Αποτέλεσμα: όπως είδαμε και στις πανελλήνιες εξετάσεις δίνεται έμφαση στην αποστήθιση ανουσίων θεωρημάτων και γνώσεων διαφορικού και απειροστικού λογισμού. Η ικανότητα μαθηματικής επίλυσης απλών αλλά πρωτότυπων προβλημάτων δεν παίζει ρόλο.
- Απουσία γνώσεων συνδυαστικής (μέτρηση περιπτώσεων, τρίγωνο Pascal).
- Εφαρμογή των αποστηθισμένων κανόνων;
- Άλγεβρα: αν ρωτήσω έναν τελειόφοιτο Λυκείου πόσο κάνει 107×93 θα δυσκολευτεί πολύ να απαντήσει, ενώ φυσικά γνωρίζει ότι $(\alpha + \beta)(\alpha - \beta) = \alpha^2 - \beta^2$

Εισαγωγή

(vii)

◆ Οι μαθητές αγνοούν την έννοια του “αποδοτικού αλγόριθμου”

- π.χ. μαθαίνουν ένα μη-αποδοτικό αλγόριθμο για την εύρεση του Μ.Κ.Δ. ενώ ο αλγόριθμος του Ευκλείδη απουσιάζει από την ύλη

◆ Πρόταση

- Εισαγωγή της Θεωρητικής Πληροφορικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για όλους τους μαθητές
- Μεθοδολογία επίλυσης προβλημάτων με σχεδίαση και υλοποίηση αλγορίθμων

Εισαγωγή

(viii)

◆ Τριτοβάθμια εκπαίδευση

- Η τεχνολογία αλλάζει αέναα και γρήγορα – τα θεμέλια μένουν
- Αυτά τα θεμέλια πρέπει να είναι η ραχοκοκαλιά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: έμφαση στην αλγοριθμική σκέψη σε αντιδιαστολή με τις τεχνολογικές δεξιότητες (computer literacy)
- Computer science, computing science, informatics
- **Dijkstra**: η Επιστήμη των Υπολογιστών έχει τόση σχέση με τους υπολογιστές όσο και η Αστρονομία με τα τηλεσκόπια
- **Primality**: σημαντικό επίτευγμα σε μία χώρα χωρίς υποδομές

Εισαγωγή

(ix)

◆ Να μην ξεχνάμε ότι

- Το να κάνεις λάθη είναι ανθρώπινο.
- Για να τα κάνεις θάλασσα χρειάζεται υπολογιστή!

Εισαγωγή

(x)

◆ Κατασκευή υπολογιστικών μηχανών

- **Αρχαιότητα**: υπολογιστικές μηχανές, μηχανισμός των Αντικυθήρων, κ.λπ.
- 17ος αιώνας, **Pascal** και **Leibniz**, μηχανικές υπολογιστικές αριθμομηχανές $\Rightarrow$ στοιχειώδεις αριθμητικές πράξεις
- 1830–1840, **Babbage**, “αναλυτική μηχανή” $\Rightarrow$ λογάριθμοι, τριγωνομετρικές συναρτήσεις
- 1880–1890, **Hollerith**, μηχανή με διάτρητες κάρτες για την αυτοματοποίηση των εκλογών

Εισαγωγή

(xi)

◆ Κατασκευή υπολογιστών

- 1920–1930, **Bush**, ηλεκτρική (αναλογική) υπολογιστική μηχανή $\Rightarrow$ διαφορικές εξισώσεις
- ~1940, **Zuse**, ηλεκτρονική (ψηφιακή) υπολογιστική μηχανή $\Rightarrow$ πρόγραμμα και δεδομένα, χωριστά
- 1945–1950, μοντέλο **von Neumann** $\Rightarrow$ πρόγραμμα και δεδομένα, από κοινού
- 1950–σήμερα, ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας των **ηλεκτρονικών υπολογιστών**

Εισαγωγή

(xii)

◆ Κατασκευή υπολογιστών

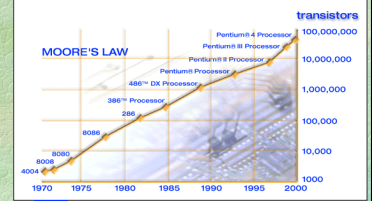
- 1952– **main frames** IBM 650, 7000, 360
- 1965– **mini computers** DEC PDP-8
- 1977– **personal computers** Apple II
- 1981 IBM PC
- 1983, 1984 Apple: Lisa, Macintosh
- 1985– **internet**
- 1990– **world wide web**
- 2000– **PDA, smartphones, cloud, κ.λπ.**

Εισαγωγή

(xiii)

◆ Μηχανικοί υπολογιστών

- Tom Watson, IBM, 1945
Ο κόσμος χρειάζεται περίπου 5 υπολογιστές
- Gordon Moore, Intel, 1965
Η πυκνότητα του hardware στα ολοκληρωμένα κυκλώματα διπλασιάζεται κάθε 18 μήνες

Εισαγωγή

(xiv)

◆ Θεμέλια της πληροφορικής

- Μαθηματική λογική
- Αριστοτέλης: συλλογισμοί

$$\frac{A \quad A \rightarrow B}{B} \text{ (modus ponens)}$$

- Ευκλείδης: αξιωματική θεωρία
- Αρχές 20ου αιώνα, Hilbert
⇒ αξίωμα, θεώρημα, τυπική απόδειξη

Εισαγωγή

(xv)

◆ Πρόγραμμα του Leibniz:

θεμελίωση των μαθηματικών

- γλώσσα για όλα τα μαθηματικά
- θεωρία
- συνεπής (consistent) και πλήρης (complete)

$$A \wedge \neg A \text{ αντίφαση}$$

◆ Γλώσσα (Boole, De Morgan, Frege, Russel)

- προτασιακός λογισμός $\wedge, \vee, \neg, \rightarrow, \leftrightarrow$
- κατηγορηματικός λογισμός $\forall, \exists$

Εισαγωγή

(xvi)

◆ Θεωρία

- Συνολοθεωρία, Cantor, Frege $\in$
- Παράδοξο του Russel

$$A = \{ x \mid x \notin x \}$$

$$\begin{aligned} A \in A &\rightarrow A \notin A \\ A \notin A &\rightarrow A \in A \end{aligned}$$

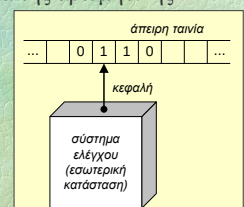
- Άλλες θεωρίες συνόλων (ZF, κ.λπ.)
- Άλλες θεωρίες για τη θεμελίωση των μαθηματικών (θεωρία συναρτήσεων, κατηγοριών, κ.λπ.)
- 1920–1930, προσπάθειες για απόδειξη συνέπειας

Εισαγωγή

(xvii)

◆ Συνέπεια και πληρότητα

- 1931, Gödel, θεώρημα μη πληρότητας
⇒ δεν είναι δυνατόν να κατασκευαστεί συνεπής και πλήρης θεωρία της αριθμητικής
- 1936, Turing,
⇒ μη αποκρίσιμες (undecidable) προτάσεις
⇒ μηχανή Turing, υπολογισιμότητα

Εισαγωγή

(xviii)

◆ Μη πληρότητα (incompleteness)

- **David Hilbert**, 1862-1943
- **Kurt Gödel**, 1906-1978 (ασιτία)
- **Δοξιάδης**
 - Incompleteness: a play and a theorem
 - Ο θείος Πέτρος και η εικασία του Goldbach
- **Παπαδημητρίου**
 - Το χαμόγελο του Turing
- **Hoffstader**
 - Gödel, Escher, and Bach

Εισαγωγή

(xix)

◆ Κλάδοι της πληροφορικής

- Αλγόριθμοι και δομές δεδομένων
- Γλώσσες προγραμματισμού
- Αρχιτεκτονική υπολογιστών και δικτύων
- Αριθμητικοί και συμβολικοί υπολογισμοί
- Λειτουργικά συστήματα
- Μεθοδολογία – τεχνολογία λογισμικού
- Βάσεις δεδομένων και διαχείριση πληροφοριών
- Τεχνητή νοημοσύνη και ρομποτική
- Επικοινωνία ανθρώπου – υπολογιστή

Εισαγωγή

(xx)

◆ Υπολογιστής

- επεξεργαστής
- μνήμη
- συσκευές εισόδου/εξόδου

◆ Ιδιότητες

- αυτόματο χωρίς εξυπνάδα
- μεγάλη ταχύτητα
- ακρίβεια στις πράξεις

Γλώσσες προγραμματισμού

(i)

◆ Γλώσσα μηχανής

0110110 11011011

διεύθυνση εντολή

◆ Συμβολική γλώσσα (assembly)

label: add ax, bx

διεύθυνση πράξη/δεδομένα

◆ Γλώσσες χαμηλού και υψηλού επιπέδου

◆ Υλοποίηση γλωσσών προγραμματισμού

- μεταγλωττιστής (compiler)
- διερμηνέας (interpreter)

Γλώσσες προγραμματισμού

(ii)

◆ Κυριότερες γλώσσες, ιστορικά

1950

1960 FORTRAN, LISP, COBOL, Algol, BASIC, PL/I

1970 **Pascal**, **C**,

Smalltalk, Prolog, ML, Logo

1980 **C++**, Modula-2, Ada, Perl

1990 Java, Python, Ruby, Haskell, PHP

2000 C#, ...

Γλώσσες προγραμματισμού

(iii)

◆ Pascal

- **Niklaus Wirth** (1971)
- Γλώσσα γενικού σκοπού (general purpose)
- Συστηματικός και δομημένος προγραμματισμός

◆ C

- **Dennis Ritchie** (1972)
- Γενικού σκοπού αλλά χαμηλότερου επιπέδου
- Προγραμματισμός συστημάτων

• C++

- **Bjarne Stroustrup** (1983)
- Γενικού σκοπού, αντικειμενοστρεφής

pzhelP

Ασκήσεις (i)

```
#include "pzhelp"
PROGRAM {
  WRITELN("hello world");
}
```

```
#include "pzhelp"
PROGRAM {
  WRITELN("hello", "world");
}
```

```
#include "pzhelp"
PROGRAM {
  WRITE("hello "); WRITELN("world");
}
```

```
#include "pzhelp"
PROGRAM {
  WRITE("hello world"); WRITELN();
}
```

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

Ασκήσεις (Pascal) (i)

```
program Hello1a(output);
begin
  writeln('hello world')
end.
```

```
program Hello1b(output);
begin
  writeln('hello ', 'world')
end.
```

```
program Hello1c(output);
begin
  write('hello '); writeln('world')
end.
```

```
program Hello1d(output);
begin
  write('hello world'); writeln
end.
```

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

26

Ασκήσεις (C) (i)

```
#include <stdio.h>
int main () {
  printf("hello world\n");
  return 0;
}
```

```
#include <stdio.h>
int main () {
  printf("hello " "world\n");
  return 0;
}
```

```
#include <stdio.h>
int main () {
  printf("hello
world\n");
  return 0;
}
```

```
#include <stdio.h>
int main () {
  printf("hello world");
  printf("\n");
  return 0;
}
```

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

27

Ασκήσεις (C++) (i)

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main () {
  cout << "hello world\n";
  return 0;
}
```

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main () {
  cout << "hello " << "world\n";
  return 0;
}
```

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main () {
  cout << "hello
world\n";
  return 0;
}
```

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main () {
  cout << "hello world";
  cout << endl;
  return 0;
}
```

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

28

Δυο λόγια για το #include "pzhelp"

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main () {
  cout << "hello world" << endl;
}
```

```
#include "pzhelp"
PROGRAM {
  WRITELN("hello world");
}
```

Απλή C++

C++ & pzhelp

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

29

Ασκήσεις (ii)

```
#include "pzhelp"
PROC hello() {
  WRITELN("hello world");
}
```

```
#include "pzhelp"
PROC hello() {
  WRITELN("hello world");
}
```

```
PROGRAM {
  hello(); hello(); hello();
}
```

```
PROGRAM {
  int i;
  FOR(i, 1 TO 20) hello();
}
```

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

30

Ασκήσεις (Pascal)

(ii)

```
program Hello2(output);
  procedure hello;
  begin
    writeln('hello world')
  end;
begin
  hello; hello
end.
```

#2

```
program Hello3(output);
  var i : integer;
  procedure hello;
  begin
    writeln('hello world')
  end;
begin
  for i := 1 to 20 do hello
end.
```

#3

Ασκήσεις (C)

(ii)

```
#include <stdio.h>
void hello() {
  printf("hello world\n");
}
int main() {
  hello();
  return 0;
}
```

#2

```
#include <stdio.h>
void hello() {
  printf("hello world\n");
}
int main() {
  for (int i = 0; i < 20; i++)
    hello();
  return 0;
}
```

#3

Ασκήσεις (C++)

(ii)

```
#include <iostream>
using namespace std;
void hello() {
  cout << "hello world\n";
}
int main() {
  hello();
}
```

#2

```
#include <stdio.h>
using namespace std;
void hello() {
  cout << "hello world\n";
}
int main() {
  for (int i = 0; i < 20; i++)
    hello();
}
```

#3

Ασκήσεις

(iii)

```
#include "pzhelp"
const int n = 20;
int i;
PROC num_hello() {
  WRITELN(i, "hello world");
}
PROGRAM {
  FOR(i, 1 TO n) num_hello();
}
```

#4

Ασκήσεις (Pascal)

(iii)

```
program Hello4(output);
  const n = 20;
  var i : integer;
  procedure num_hello;
  begin
    writeln(i, ' hello world')
  end;
begin
  for i := 1 to n do
    num_hello
end.
```

#4

Ασκήσεις (C)

(iii)

```
#include <stdio.h>
const int n = 20;
int i;
void num_hello() {
  printf("%d hello world\n", i);
}
int main() {
  for (i = 1; i <= n; i++)
    num_hello();
  return 0;
}
```

#4

Ασκήσεις (C++)

(iii)

```
#include <iostream>
using namespace std;

const int n = 20;
int i;

void num_hello() {
    cout << i << " hello world\n";
}

int main() {
    for (i = 1; i <= n; i++)
        num_hello();
}
```

#4

Ασκήσεις

(iv)

```
#include "pzhelp"

PROC hello() {
    WRITELN("hello world");
}

PROGRAM {
    int n, i;
    WRITELN("Give number of greetings",
            "then press <enter>:");
    n = READ_INT();
    FOR(i, 1 TO n) hello();
}
```

#5

Ασκήσεις (Pascal)

(iv)

```
program Hello5(input,output);
var i,n : integer;
procedure hello;
begin
    writeln('hello world')
end;
begin
    writeln('Give number of greetings ',
            'then press <enter>:');
    read(n);
    for i := 1 to n do hello
end.
```

#5

Ασκήσεις (C)

(iv)

```
#include <stdio.h>

void hello() {
    printf("hello world\n");
}

int main() {
    int n;
    printf("Give number of greetings "
            "then press <enter>:");
    scanf("%d", &n);
    for (int i = 0; i < n; i++) hello();
    return 0;
}
```

#5

Ασκήσεις (C++)

(iv)

```
#include <iostream>
using namespace std;

void hello() {
    cout << "hello world\n";
}

int main() {
    int n;
    cout << "Give number of greetings "
            << "then press <enter>: ";
    cin >> n;
    for (int i = 0; i < n; i++) hello();
}
```

#5

Ασκήσεις

(v)

```
#include "pzhelp"

PROC hello() {
    WRITELN("hello world");
}

PROGRAM {
    int n, i;
    WRITELN("Give number of greetings",
            "then press <enter>:");
    n = READ_INT();
    if (n < 0)
        WRITELN("# is negative");
    else
        FOR(i, 1 TO n) hello();
}
```

#6

Ασκήσεις (Pascal)

(v)

```
program Hello6(input,output);
var i,n : integer;
procedure hello;
begin
    writeln('hello world')
end;
begin
    writeln('Give number of greetings ',
    'then press <enter>:');
    readln(n);
    if n < 0 then writeln('# is negative')
    else for i := 1 to n do hello
end.
```

#6

Ασκήσεις (C)

(v)

```
#include <stdio.h>
void hello() {
    printf("hello world\n");
}
int main() {
    int n;
    printf("Give number of greetings "
    "then press <enter>");
    scanf("%d\n", &n);
    if (n < 0)
        printf("#is negative\n");
    else
        for (int i=0; i<n; i++) hello();
    return 0;
}
```

#6

Ασκήσεις (C++)

(v)

```
#include <iostream>
using namespace std;
void hello() {
    cout << "hello world\n";
}
int main() {
    int n;
    cout << "Give number of greetings "
    << "then press <enter>";
    cin >> n;
    if (n < 0)
        printf("#is negative\n");
    else
        for (int i = 0; i < n; i++) hello();
}
```

#6

Δομή του προγράμματος

```
#include "pzhelp"
PROGRAM
{
    REAL r, a;
    WRITE("Give the radius: ");
    r = READ_REAL();
    a = 3.1415926 * r * r;
    Writeln("The area is:", a);
}
```

επικεφαλίδα

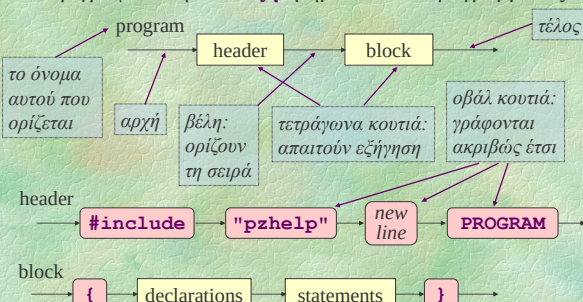
δηλώσεις

εντολές

σώμα = block

Συντακτικά διαγράμματα

Περιγράφουν τη **σύνταξη** τμημάτων του προγράμματος

Δηλώσεις μεταβλητών

(i)

- **μεταβλητή**: ένα «κουτί» της μνήμης του υπολογιστή όπου μπορεί να αποθηκευτεί μια πληροφορία (ένα δεδομένο)
- στο τμήμα δηλώσεων ορίζουμε **όλες** τις μεταβλητές που χρησιμοποιεί το πρόγραμμα
- για κάθε μεταβλητή ορίζουμε το **όνομά** της και τον **τύπο** της, δηλαδή το πεδίο των τιμών που μπορεί να πάρει η μεταβλητή

```
int i;
```


Δηλώσεις μεταβλητών

(ii)

◆ Απλοί τύποι μεταβλητών

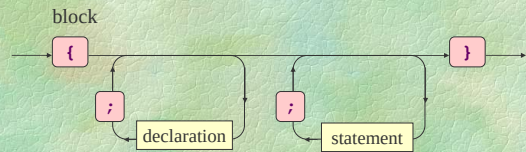
- **int** ακέραιοι αριθμοί 0, 1, -3
- **REAL** πραγματικοί αριθμοί 3.14
- **char** χαρακτήρες 'a'
- **bool** λογικές τιμές true, false

◆ Δήλωση περισσότερων μεταβλητών

```
int i, j, k;  
REAL x, y;      char ch;  
bool changed;
```

Συντακτικά διαγράμματα, ξανά

◆ Αναλυτικότερο συντακτικό διάγραμμα για το σώμα (block)

Σχόλια

◆ Μίας ή περισσότερων γραμμών

```
REAL x, y; /* οι συντεταγμένες  
           του κέντρου */  
REAL r;    // η ακτίνα
```

◆ Γράφονται (σχεδόν) παντού και αγνοούνται από τον μεταγλωττιστή

◆ Βοηθούν στην κατανόηση του κώδικα

Τι σημαίνει ορθό πρόγραμμα (i)

◆ Συντακτική ορθότητα

- το πρόγραμμα πρέπει να υπακούει στους συντακτικούς κανόνες της γλώσσας προγραμματισμού

◆ Συντακτικά σφάλματα στη C++

- εμφανίζονται όταν δεν ικανοποιούνται τα συντακτικά διαγράμματα

- παράδειγμα:

```
{ PROGRAM } WRITELN; ("hello world")
```

Τι σημαίνει ορθό πρόγραμμα (ii)

(ii)

◆ Νοηματική ορθότητα

- το πρόγραμμα πρέπει να υπακούει τους νοηματικούς κανόνες της γλώσσας προγραμματισμού

◆ Νοηματικά σφάλματα στη C++

- εσφαλμένη χρήση τελεστών
`n = "a" * 3;`
- χρήση μεταβλητών χωρίς δήλωση
`int n, i;
n = i + j;`

Τι σημαίνει ορθό πρόγραμμα (iii)

(iii)

◆ Σημασιολογική ορθότητα

- όταν το πρόγραμμα εκτελείται, πρέπει να κάνει ακριβώς αυτό που θέλουμε να κάνει

◆ Σημασιολογικά σφάλματα στη C++

- προέρχονται από την κακή σχεδίαση ή την κακή υλοποίηση του προγράμματος
- αυτά τα σφάλματα ονομάζονται συνήθως **bugs** και η διαδικασία εξάλειψής τους **debugging**

```
x1 = (-b + sqrt(b*b-4*a*c)) / (2*a);
```

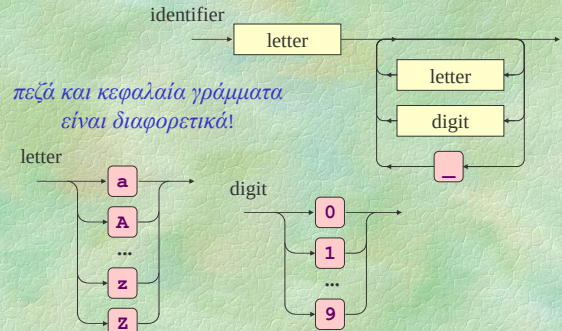
sqrt

διαίρεση με το μηδέν

Τι σημαίνει ορθό πρόγραμμα (iv)

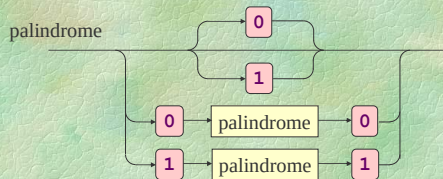
- ◆ Ο μεταγλωττιστής μπορεί να εντοπίσει σε ένα πρόγραμμα την ύπαρξη
 - συντακτικών σφαλμάτων
 - νοηματικών σφαλμάτων
- ◆ Τυπώνει κατάλληλα μηνύματα σφάλματος
- ◆ Ο προγραμματιστής είναι υπεύθυνος για
 - τη διόρθωση των παραπάνω
 - τον εντοπισμό και τη διόρθωση σημασιολογικών σφαλμάτων

Συντακτικά διαγράμματα, ξανά

Συντακτικά διαγράμματα, αναδρομικά

- ◆ Παλίνδρομο ή καρκινική συμβολοσειρά: διαβάζεται το ίδιο από αριστερά προς τα δεξιά και αντίστροφα: madam, 13431
- ◆ Παλίνδρομο με αλφάβητο {0, 1}

Ανάθεση τιμής σε μεταβλητή

- ◆ Παραδείγματα αναθέσεων

```

n = 2;
pi = 3.14159;
done = true;
ch = 'b';
counter = counter + 1;
x1 = (-b + sqrt(b*b-4*a*c)) / (2*a);
    
```

Έξοδος στην οθόνη (i)

- ◆ Έξοδος στην οθόνη


```

WRITELN("Hello world!");
WRITELN("Hello", "world!");
            
```
- ◆ Έξοδος χωρίς αλλαγή γραμμής


```

WRITE("Hel");
WRITELN("lo", "world!");
            
```

Έξοδος στην οθόνη (ii)

- ◆ Έξοδος στην οθόνη

```

x = 6;
WRITE("x");
WRITE(" = ");
WRITE(x);
WRITELN();
WRITELN("3*x-1 =", 3*x-1);
WRITELN("x*(x+1) =", x*(x+1));
    
```

```

x = 6
3*x-1 = 17
x*(x+1) = 42
    
```


Έξοδος στην οθόνη (iii)

◆ Έξοδος στην οθόνη

```
WRITE (4) ;  
WRITELN (2) ;  
WRITELN (4, 2) ;  
WRITE (6) ;  
WRITE (6) ;  
WRITELN (6) ;  
WRITE (6, 6) ;  
WRITELN (6) ;
```

```
42  
4 2  
666  
6 66
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (i)

◆ Είσοδος από το πληκτρολόγιο

```
n = READ_INT() ;  
r = READ_REAL() ;  
c = getchar() ;
```

◆ Είσοδος από το πληκτρολόγιο και διάβασμα μέχρι το τέλος της γραμμής

```
SKIP_LINE() ;
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (ii)

```
PROGRAM {  
    REAL r, a;  
  
    WRITE("Give the radius: ");  
    r = READ_REAL();  
    a = 3.1415926 * r * r;  
    WRITELN("The area is:", a);  
}
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (iii)

```
PROGRAM {  
    int first, second, result;  
    char operator;  
  
    first = READ_INT();  
    operator = getchar();  
    second = READ_INT();  
  
    switch (operator) {  
        case '+': result = first + second; break;  
        case '-': result = first - second; break;  
        case '*': result = first * second; break;  
        case '/': result = first / second; break;  
    }  
    WRITELN("The result is:", result);  
}
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (iv)

◆ Αποθηκευτικός χώρος (buffer)

- παρεμβάλλεται μεταξύ του πληκτρολογίου και του προγράμματος
- εκεί αποθηκεύονται **προσωρινά** τα δεδομένα που πληκτρολογεί ο χρήστης μέχρι να διαβαστούν από το πρόγραμμα
- η εισαγωγή στο buffer γίνεται με το πάτημα του πλήκτρου **enter**
- αρχικά ο buffer είναι κενός

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (v)

```
PROGRAM {  
    int first, second;  
  
    WRITE("First: ");  
    first = READ_INT();  
    WRITE("Second: ");  
    second = READ_INT();  
    WRITELN("Result:", first + second);  
}
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (vi)

◆ Πρώτη εκτέλεση παραδείγματος

First: 3↵
Second: 6↵
Result: 9

◆ Δεύτερη εκτέλεση παραδείγματος

First: 3 6↵
Second: Result: 9

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (vii)

```
PROGRAM {  
    int first, second;  
    WRITE("First: ");  
    first = READ_INT();  
    SKIP_LINE();  
    WRITE("Second: ");  
    second = READ_INT();  
    WRITELN("Result:", first + second);  
}
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (viii)

◆ Πρώτη εκτέλεση παραδείγματος

First: 3↵
Second: 6↵
Result: 9

◆ Δεύτερη εκτέλεση παραδείγματος

First: 3 6↵
Second: 6↵
Result: 9

Αριθμητικές παραστάσεις (i)

◆ Απλές παραστάσεις

- σταθερές και μεταβλητές

◆ Απλές πράξεις

- πρόσθεση, αφαίρεση +, -
- πολλαπλασιασμός *
- διαίρεση πραγματικών αριθμών /
- πηλίκιο ακέραιας διαίρεσης / προσοχή!
- υπόλοιπο ακέραιας διαίρεσης % MOD
- πρόσημα +, -

Αριθμητικές παραστάσεις (ii)

◆ Παραδείγματα

- $1 + 1 \rightarrow 2$ τύπου **int**
- $1.0 + 2.0 \rightarrow 3.0$ τύπου **REAL**
- $1 + 3.0 \rightarrow 4.0$ τύπου **REAL**
- $5 / 2 \rightarrow 2$ ακέραιο πηλίκιο
- $5 \% 2 \rightarrow 1$ ακέραιο υπόλοιπο
- $5.0 / 2 \rightarrow 2.5$ διαίρεση **REAL**
- $5.0 \% 2 \rightarrow \text{✗}$ **απαγορεύεται!**

◆ Πραγματική διαίρεση μεταξύ ακεραίων;

```
int x=42, y=17; WRITE ( 1.0 * x / y );
```

Αριθμητικές παραστάσεις (iii)

◆ Προτεραιότητα τελεστών

- π.χ. $5+3*x-y \equiv 5+(3*x)-y$

◆ Προσεταιριστικότητα τελεστών

- π.χ. $x-y+1 \equiv (x-y)+1$

◆ Σειρά εκτέλεσης των πράξεων

- καθορίζεται **εν μέρει** από την προτεραιότητα και την προσεταιριστικότητα των τελεστών
- γενικά όμως εξαρτάται από την υλοποίηση
- π.χ. $(x+1)*(y-1)$

Λογικές παραστάσεις

(i)

◆ Συγκρίσεις

- ισότητα, ανισότητα ==, !=
- μεγαλύτερο, μικρότερο >, <
- μεγαλύτερο ή ίσο, μικρότερο ή ίσο >=, <=

◆ Λογικές πράξεις

- σύζευξη (και) && **AND**
- διάζευξη (ή) || **OR**
- άρνηση (όχι) ! **NOT**

Λογικές παραστάσεις

(ii)

◆ Πίνακες αλήθειας λογικών πράξεων

p	q	p AND q p && q	p	q	p OR q p q
false	false	false	false	false	false
false	true	false	false	true	true
true	false	false	true	false	true
true	true	true	true	true	true

σύζευξη

p	NOT p ! p
false	true
true	false

διάζευξη

άρνηση

Προτεραιότητα τελεστών

(i)

Τελεστής	Σημασία	Προσεταιριστικότητα
+ - ! NOT	πρόσημα, λογική άρνηση	—
* / % MOD	πολλαπλασιασμός, διαίρεση	αριστερά
+ -	πρόσθεση, αφαίρεση	αριστερά
< <= >= >	σύγκριση	αριστερά
== !=	ισότητα	αριστερά
&& AND	λογική σύζευξη	αριστερά
OR	λογική διάζευξη	αριστερά

επάνω: μεγάλη προτεραιότητα

κάτω: μικρή προτεραιότητα

Προτεραιότητα τελεστών

(ii)

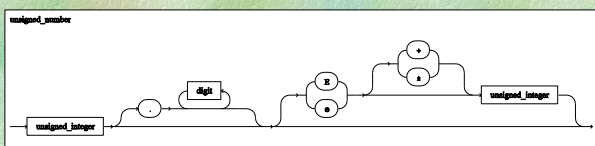
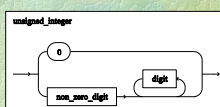
◆ Προτεραιότητα τελεστών

- π.χ. **NOT** p **AND** q **OR** r
 $\equiv ((\text{NOT } p) \text{ AND } q) \text{ OR } r$
- π.χ. x>3 **AND** **NOT** y+z==5 **λάθος!**
 $\equiv (x>3) \text{ AND } ((\text{NOT } y) + z) == 5$
- π.χ. x>3 **AND** **NOT** (y+z==5) **σωστό**
 $\equiv (x>3) \text{ AND } (\text{NOT } (y+z == 5))$
- Όταν δεν είμαστε σίγουροι, δε βλέπτε να χρησιμοποιούμε επιπλέον παρενθέσεις!

Σύνταξη παραστάσεων

(i)

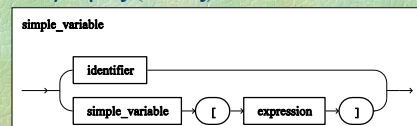
◆ Σταθερές

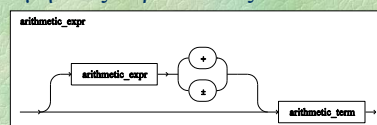
Σύνταξη παραστάσεων

(ii)

◆ Μεταβλητές (απλές)

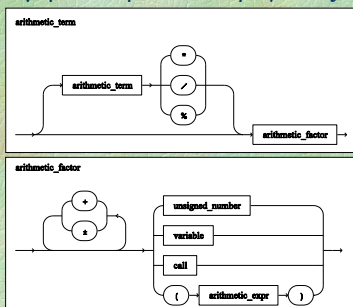
◆ Αριθμητικές παραστάσεις

Σύνταξη παραστάσεων

(iii)

♦ Αριθμητικοί όροι και παράγοντες

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

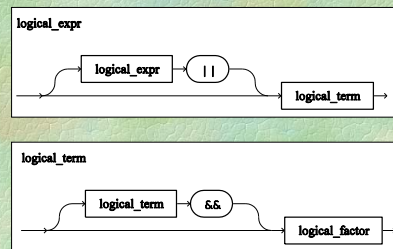
Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

79

Σύνταξη παραστάσεων

(iv)

♦ Λογικές παραστάσεις και όροι

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

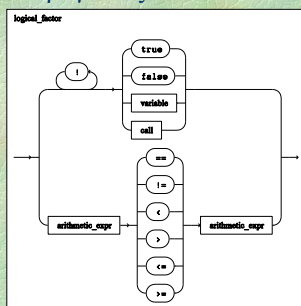
Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

80

Σύνταξη παραστάσεων

(v)

♦ Λογικοί παράγοντες

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

81

Δομές ελέγχου

- ♦ Τροποποιούν τη σειρά εκτέλεσης των εντολών του προγράμματος
- ♦ Οι εντολές φυσιολογικά εκτελούνται κατά σειρά από την αρχή μέχρι το τέλος
- ♦ Με τις δομές ελέγχου επιτυγχάνεται:
 - ομαδοποίηση εντολών
 - εκτέλεση εντολών υπό συνθήκη
 - επανάληψη εντολών

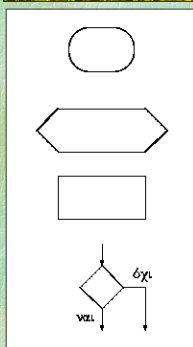
Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

82

Λογικά διαγράμματα ροής

(i)

- ♦ Αρχή και τέλος
- ♦ Ολόκληρες λειτουργίες ή διαδικασίες
- ♦ Απλές εντολές
- ♦ Έλεγχος συνθήκης

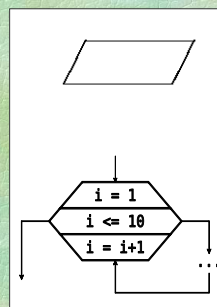
Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

83

Λογικά διαγράμματα ροής

(ii)

- ♦ Λειτουργία εισόδου/εξόδου
- ♦ Επανάληψη (βρόχος)

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου

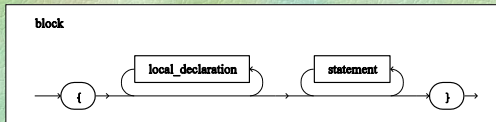
Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

84

Σύνθετη εντολή

(i)

- ◆ Ομαδοποίηση πολλών εντολών σε μία
- ◆ Χρήσιμη σε συνδυασμό με άλλες δομές
- ◆ Συντακτικό διάγραμμα

Σύνθετη εντολή

(ii)

◆ Παραδείγματα

```

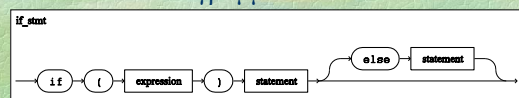
{
    int x=2, y=3, z=3;
    WRITELN(x, y, z);
}

{
    a=2; b=3;
    {
        c=3;
        WRITE(a, b, c);
    }
    WRITELN();
}
    
```

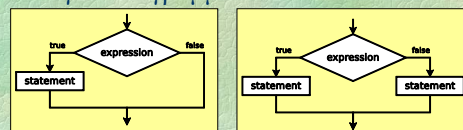
Εντολή if

(i)

- ◆ Εκτέλεση εντολών υπό συνθήκη
- ◆ Συντακτικό διάγραμμα

◆ Λογικό διάγραμμα

Εντολή if

(ii)

◆ Παραδείγματα

```

if (amount >= x) amount = amount - x;

if (amount >= 1000000)
    WRITELN("Found a millionaire!");

if (year > 1900 AND year <= 2000)
    WRITE("20ός αιώνας");

if (x*x + y*y == z*z) {
    WRITELN("Pythagorean:", x, y, z);
    s = (z-x)*(z-y)/2;
    WRITELN("Perfect square:", s);
}
    
```

Εντολή if

(iii)

◆ Παραδείγματα

```

if (year % 4 == 0 AND
    year % 100 != 0 OR
    year % 400 == 0 AND
    year % 4000 != 0)
    WRITELN("Το έτος", year,
        "είναι δίσεκτο!");
    
```

Εντολή if

(iv)

◆ Παραδείγματα (συνέχεια)

```

if (x % 2 == 0) WRITELN("άρτιος");
else WRITELN("περιττός");

if (x > y) WRITELN("κέρδισα");
else if (x < y) WRITELN("κέρδισες");
else WRITELN("ισοπαλία");
    
```

το παρακάτω είναι ισοδύναμο αλλά χειρότερο:

```

if (x > y) WRITELN("κέρδισα");
if (x < y) WRITELN("κέρδισες");
if (x == y) WRITELN("ισοπαλία");
    
```

Εντολή if (v)

- ◆ Ένα **else** αντιστοιχεί στο πλησιέστερο προηγούμενο **if** που δεν έχει ήδη αντιστοιχιστεί σε άλλο **else**

◆ Παράδειγμα

```
if (x > 0)
    if (y > 0)
        WRITELN("πρώτο τεταρτημόριο");
    else if (y < 0)
        WRITELN("τέταρτο τεταρτημόριο");
    else
        WRITELN("άξονας των x");
```

Εντολή switch (i)

- ◆ Εκτέλεση υπό συνθήκη για πολλές διαφορετικές περιπτώσεις
- ◆ Προσφέρεται π.χ. αντί του:

```
if (month == 1)
    WRITELN("Ιανουάριος");
else if (month == 2)
    WRITELN("Φεβρουάριος");
else if ...
...
else if (month == 12)
    WRITELN("Δεκέμβριος");
else
    WRITELN("άκυρος μήνας");
```

Εντολή switch (ii)

◆ Παραδείγματα

```
switch (month) {
    case 1: WRITELN("Ιανουάριος"); break;
    case 2: WRITELN("Φεβρουάριος"); break;
    ...
    case 12: WRITELN("Δεκέμβριος"); break;
    default: WRITELN("άκυρος μήνας"); break;
}
```

Εντολή switch (iii)

◆ Περισσότερα παραδείγματα

```
switch (month) {
    case 1: case 3: case 5: case 7:
    case 8: case 10: case 12:
        WRITELN("31 days"); break;
    case 4: case 6: case 9: case 11:
        WRITELN("30 days"); break;
    case 2:
        WRITELN("28 or 29 days"); break;
}
```

Εντολή switch (iv)

◆ Οι μέρες μέχρι την πρωτοχρονιά

```
r = 0;
switch (month) {
    case 1: r = r + 31; // συνεχίζει...
    case 2: r = r + 28; // συνεχίζει...
    case 3: r = r + 31; // συνεχίζει...
    case 4: r = r + 30; // συνεχίζει...
    case 5: r = r + 31; // συνεχίζει...
    ...
    case 11: r = r + 30; // συνεχίζει...
    case 12: r = r + 31; // συνεχίζει...
}
r = r - day + 1;
WRITELN("Μένουν", r, "μέρες!");
```

Χωρίς break

Εντολή for (i)

◆ Μαθαίνω να μετρώ

```
PROGRAM { // counting
    int i;
    WRITELN("Look:");
    FOR (i, 1 TO 10)
        WRITELN(i);
}
```

Look:
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

- 1 Για όλες τις τιμές της μεταβλητής **i**
- 2 Από το 1 μέχρι και το 10
- 3 Εκτέλεσε το σώμα
- 4 Αύξησε κατά 1 την τιμή της **i**
- 5 Επανάλαβε!

Εντολή for (ii)

- ♦ Το **FOR** υπάρχει μόνο στο **pzhelp**
 - ♦ Στη C++ υπάρχει η εντολή **for**
- FOR**(i, 1 TO 10) ...
είναι ισοδύναμο με
for (i = 1; i <= 10; i++) ...

Εντολή for (iii)

- ♦ Μαθαίνω να μετρώ (ξανά)

```
PROGRAM { // counting
    int i;
    WRITELN("Look:");
    for (i = 1; i <= 10; i++)
        WRITELN(i);
}
```

Look:
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

- 1 Ξεκίνησε τη μεταβλητή **i** από την τιμή 1
- 2 Όσο η τιμή της **i** δεν ξεπερνά το 10
- 3 Εκτέλεσε το σώμα
- 4 Αύξησε κατά 1 την τιμή της **i**
- 5 Επανάλαβε!

Εντολή for (iv)

- ♦ Μαθαίνω να μετρώ (ξανά)

```
PROGRAM { // counting
    WRITELN("Look:");
    for (int i = 1; i <= 10; i++)
        WRITELN(i);
}
```

- ♦ Η μεταβλητή **i** ορίζεται και μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο μέσα στο βρόχο

Εντολή for (v)

- ♦ Δυνάμεις του δύο

```
PROGRAM { // powers of two
    int i, p;
    p = 1;
    FOR(i, 0 TO 10) {
        WRITELN(2, "^", i, "=", p);
        p = p * 2;
    }
}
```

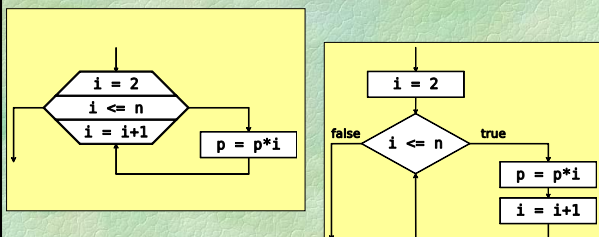
2⁰ = 1
2¹ = 2
2² = 4
2³ = 8
2⁴ = 16
2⁵ = 32
2⁶ = 64
2⁷ = 128
2⁸ = 256
2⁹ = 512
2¹⁰ = 1024

Αναλλοίωτη: $p = 2^i$

Εντολή for (vi)

- ♦ Παραγοντικό

$$n! = 1 \times 2 \times 3 \times \dots \times n \quad 0! = 1$$

Εντολή for (vii)

- ♦ Παραγοντικό

```
PROGRAM { // factorial
    int n, p, i;
    WRITE("Give n: ");
    n = READ_INT();
    p = 1;
    FOR(i, 2 TO n)
        p = p * i;
    WRITELN(n, "!", "=", p);
}
```

Give n: 1.1
1! = 1
Give n: 4.1
4! = 24
Give n: 7.1
7! = 5040
Give n: 12.1
12! = 479001600
Give n: 17.1
17! = -288522240

Υπερχείλιση!

Αναλλοίωτη: $p = i!$

Εντολή for

(viii)

◆ Βλέπω αστεράκια

```
FOR(i, 1 TO 5) {
  FOR(j, 1 TO 10)
    WRITE("*");
  WRITELN();
}
```

```
FOR(i, 1 TO 5) {
  FOR(j, 1 TO 2*i)
    WRITE("*");
  WRITELN();
}
```

```
*****
*****
*****
*****
*****
```

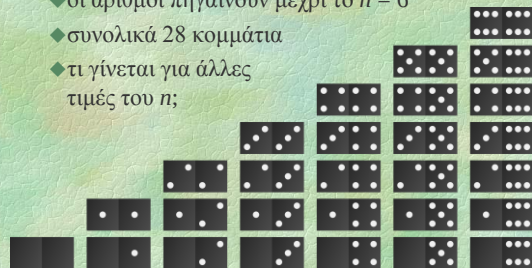
```
**
***
****
*****
*****
*****
```

Εντολή for

(ix)

◆ Ντόμινο

- ◆ οι αριθμοί πηγαίνουν μέχρι το $n = 6$
- ◆ συνολικά 28 κομμάτια
- ◆ τι γίνεται για άλλες τιμές του n ;

Εντολή for

(x)

```
PROGRAM { // domino2
  int n, count, i, j;
  WRITE("Give n: ");
  n = READ_INT();
  count = 0;
  FOR(i, 0 TO n)
    FOR(j, i TO n) {
      WRITELN(i, j);
      count = count + 1;
    }
  WRITELN("Total", count,
    "pieces.");
}
```

```
Give n: 3.
0 0
0 1
0 2
0 3
1 1
1 2
1 3
2 2
2 3
3 3
Total 10 pieces.
```

Εντολή for

(xi)

- ◆ Ακριβώς $i+1$ κομμάτια έχουν τον αριθμό i ως μεγαλύτερο!

```
PROGRAM { // domino1
  int n, count, i;
  WRITE("Give n: ");
  n = READ_INT();
  count = 0;
  FOR(i, 0 TO n) {
    WRITELN(i+1, "with largest", i);
    count = count + i + 1;
  }
  WRITELN("Total", count, "pieces.");
}
```

```
Give n: 6.
1 with largest 0
2 with largest 1
3 with largest 2
4 with largest 3
5 with largest 4
6 with largest 5
Total 28 pieces.
```

Εντολή for

(xii)

◆ Λίγα μαθηματικά δε βλέπουν...

$$count = \sum_{i=0}^n (i+1) = \sum_{i=1}^{n+1} i = \frac{(n+1)(n+2)}{2}$$

```
PROGRAM { // domino0
  int n, count;
  WRITE("Give n: ");
  n = READ_INT();
  count = (n+2)*(n+1)/2;
  WRITELN("Total", count, "pieces.");
}
```

```
Give n: 6.
Total 28 pieces.
Give n: 17.
Total 171 pieces.
Give n: 42.
Total 946 pieces.
```

Εντολή for

(xiii)

- ◆ Υπολογίζουμε το ίδιο με 3 διαφορετικούς τρόπους

$$count = \sum_{i=0}^n \sum_{j=i}^n 1 = \sum_{i=0}^n (i+1) = \frac{(n+1)(n+2)}{2}$$

domino2 domino1 domino0

- ◆ Πόσες αριθμητικές πράξεις κάνουν;
 - ◆ domino2: $(n+1)(n+2)/2$ προσθέσεις $O(n^2)$
 - ◆ domino1: $2(n+1)$ προσθέσεις $O(n)$
 - ◆ domino0: 2 προσθέσεις, 1 πολλαπλασιασμός $O(1)$
- ◆ Καλύτερο (γρηγορότερο) πρόγραμμα: αυτό με τη μικρότερη δυνατή πολυπλοκότητα!
- ◆ Πόσο σκέφτομαι εγώ / Πόσο «σκέφτεται» ο Η/Υ !

Εντολή for (xiv)

♦ Παραλλαγές: αύξηση και μείωση

- ♦ **FOR**(i, lower **TO** upper)
for (i = lower; i <= upper; i++)
αν lower ≤ upper, θα γίνουν upper - lower + 1 επαναλήψεις, αλλιώς καμία
- ♦ **FOR**(i, upper **DOWNTO** lower)
for (i = upper; i >= lower; i--)
αν lower ≤ upper, θα γίνουν upper - lower + 1 επαναλήψεις, αλλιώς καμία

Εντολή for (xv)

♦ Παραλλαγές: αύξηση και μείωση με βήμα

- ♦ **FOR**(i, 1 **TO** 20 **STEP** 3)
for (i = 1; i <= 20; i += 3)
i παίρνει τις τιμές: 1, 4, 7, 10, 13, 16, 19
- ♦ **FOR**(i, 100 **DOWNTO** 50 **STEP** 5)
for (i = 100; i >= 50; i -= 5)
i παίρνει τις τιμές: 100, 95, 90, 85, ..., 60, 55, 50

Εντολή for (xvi)

♦ Ειδικές περιπτώσεις: μία φορά

```
FOR(i, 10 TO 10)
for (i = 10; i <= 10; i++)
FOR(i, 10 DOWNTO 10)
for (i = 10; i >= 10; i--)
```

♦ Ειδικές περιπτώσεις: καμία φορά

```
FOR(i, 12 TO 10)
for (i = 12; i <= 10; i++)
FOR(i, 10 DOWNTO 12)
for (i = 10; i >= 12; i--)
```

Εντολή for (xvii)

♦ Κακή ιδέα #1:

- ♦ Να αλλάζουμε τη μεταβλητή ελέγχου (π.χ. με ανάθεση) μέσα στο σώμα του βρόχου

```
FOR(i, 1 TO 10) {
    if (i > 5) i = 20;
    WRITELN(i);
}
```

- ♦ Δεν απαγορεύεται, κάνει όμως δύσκολη την κατανόηση των βρόχων!

for: συγκεκριμένο, εκ των προτέρων γνωστό πλήθος επαναλήψεων!

Εντολή for (xviii)

♦ Κακή ιδέα #2:

- ♦ Να αλλάζουμε το (άνω ή κάτω) όριο (π.χ. με ανάθεση) μέσα στο σώμα του βρόχου

```
n = 10;
FOR(i, 1 TO n) {
    n--; // ή χειρότερα n++;
    WRITELN(i);
}
```

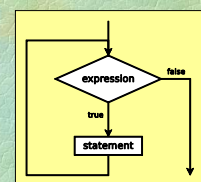
- ♦ Ούτε αυτό απαγορεύεται, κάνει όμως δύσκολη την κατανόηση των βρόχων!

for: συγκεκριμένο, εκ των προτέρων γνωστό πλήθος επαναλήψεων!

Εντολή while (i)

- ♦ Βρόχος όσο ικανοποιείται μια συνθήκη

♦ Λογικό διάγραμμα

♦ Συντακτικό διάγραμμα

Εντολή while

(ii)

- Ο αριθμός επαναλήψεων γενικά δεν είναι γνωστός εκ των προτέρων
- Αν η συνθήκη είναι αρχικά ψευδής, ο βρόχος τερματίζεται χωρίς να εκτελεστεί το σώμα
- Η ροή ελέγχου μπορεί να μεταβληθεί με τις εντολές **break** και **continue**

Εντολή while

(iii)

- Δυνάμεις του δύο, ξανά

```
PROGRAM { // more powers of two
    int i, p;
    p = 1; i = 0;
    while (p <= 10000000) {
        WRITELN(2, "^", i,
                "=", p);
        p = p * 2;
        i = i + 1;
    }
}
```

Αναλλοίωτη: $p = 2^i$

2^0 = 1
2^1 = 2
2^2 = 4
2^3 = 8
...
2^22 = 4194304
2^23 = 8388608

Εντολή while

(iv)

- Άπειρος βρόχος

```
PROGRAM { // line punishment
    while (true)
        WRITELN("I must not tell lies");
}
```

I must not tell lies
I must not tell lies
I must not tell lies
...

Break

Διακόπουμε ένα πρόγραμμα με **Ctrl+C** ή **Ctrl+Break**

Εντολή while

(v)

- Άπειρος βρόχος, λιγότερο προφανής

```
PROGRAM { // another_infinite_loop
    int x = 17;
    while (x > 0)
        x = (x + 42) MOD 2012;
}
```

Αναλλοίωτη: το x είναι θετικός και περιττός αέριος

x
17
59
101
143
185
...
1991
21
63
105
...

Εντολή while

(vi)

- Πρώτοι αριθμοί

```
PROGRAM { // primes
    int p, t;
    WRITELN(2);
    FOR(p, 3 TO 1000 STEP 2) {
        t = 3;
        while (p MOD t != 0)
            t = t + 2;
        if (p == t) WRITELN(p);
    }
}
```

Αναλλοίωτη του while: το p δε διαιρείται με κανέναν αριθμό ≥ 2 και $\leq t$

Output	p	t
2	3	3
3	5	3
5	5	5
7	7	3
11	5	5
...	7	7
997	9	3
	11	3
	5	5
	7	7
...	...	...
997	997	997
999	3	3

Εντολή while

(vii)

- Μέγιστος κοινός διαιρέτης των a και b, ένας απλός αλγόριθμος

```
z = min(a, b);
while (a % z != 0 OR b % z != 0)
    z = z - 1;
WRITELN(z);
```

Αναλλοίωτη: δεν υπάρχει αριθμός $w > z$ που να διαιρεί και τον a και τον b

Πολυπλοκότητα: $O(\min(a, b))$

Εντολή while

(viii)

- ♦ Μέγιστος κοινός διαιρέτης των a και b , αλγόριθμος με αφαιρέσεις
 - Ιδέα 1: αν $a > b$ τότε $\text{gcd}(a, b) = \text{gcd}(a-b, b)$
- ```
while (a > 0 AND b > 0)
 if (a > b) a = a - b; else b = b - a;
Writeln(a+b);
```
- Στη χειρότερη περίπτωση, η πολυπλοκότητα είναι τώρα  $O(\max(a, b))$
  - Στη μέση περίπτωση όμως, αυτός ο αλγόριθμος είναι καλύτερος του προηγούμενου

## Εντολή while

(ix)

- ♦ Μέγιστος κοινός διαιρέτης των  $a$  και  $b$ , αλγόριθμος του Ευκλείδη
    - Ιδέα 2: αν  $a > b$  τότε  $\text{gcd}(a, b) = \text{gcd}(a \bmod b, b)$
- ```
while (a > 0 AND b > 0)
    if (a > b) a = a % b; else b = b % a;
Writeln(a+b);
```
- $\text{gcd}(54, 16) = \text{gcd}(6, 16) = \text{gcd}(6, 4) = \text{gcd}(2, 4) = \text{gcd}(2, 0) = 2$
 - $\text{gcd}(282, 18) = \text{gcd}(12, 18) = \text{gcd}(12, 6) = \text{gcd}(0, 6) = 6$
 - Πολυπλοκότητα: $O(\log(a+b))$

Εντολή while

(x)

```
PROGRAM { // gcd
    int a, b;

    WRITE("Give a: "); a = READ_INT();
    WRITE("Give b: "); b = READ_INT();
    WRITE("gcd(", a, ", ", b, ")=");

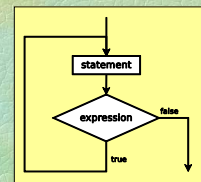
    a = abs(a); b = abs(b);

    while (a > 0 AND b > 0)
        if (a > b) a = a % b; else b = b % a;
    Writeln(a+b);
}
```

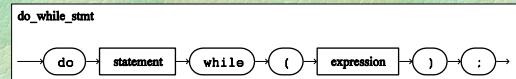
Εντολή do ... while

(i)

- ♦ Βρόχος με τη συνθήκη να αποτιμάται στο τέλος κάθε επανάληψης
- ♦ Λογικό διάγραμμα

- ♦ Συντακτικό διάγραμμα

Εντολή do ... while

(ii)

- ♦ Ο έλεγχος της συνθήκης γίνεται στο τέλος κάθε επανάληψης (και όχι στην αρχή)
- ♦ Το σώμα του βρόχου εκτελείται τουλάχιστον μία φορά
- ♦ Ο αριθμός επαναλήψεων γενικά δεν είναι γνωστός εκ των προτέρων
- ♦ Η ροή ελέγχου μπορεί να μεταβληθεί με τις εντολές **break** και **continue**

Εντολή do ... while

(iii)

- ♦ Αριθμοί Fibonacci

$$F_0 = 0, F_1 = 1$$

$$F_{n+2} = F_n + F_{n+1}, \forall n \in \mathbb{N}$$

0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377, 610, 987, 1597, 2584, 4181, ...
- ♦ Πρόβλημα: ποιος είναι ο μεγαλύτερος αριθμός Fibonacci που δεν υπερβαίνει το n ;

$$F_k \leq n \text{ και } F_{k+1} > n$$
- ♦ NB: Η ακολουθία Fibonacci είναι **αύξουσα**

Εντολή do ... while

(iv)

```
PROGRAM { // fibonacci
  int n, current, previous, next;
  WRITE("Give n: "); n = READ_INT();
  if (n <= 1) WRITELN(n);
  else {
    previous = 0; current = 1;
    do {
      next = current + previous;
      previous = current;
      current = next;
    } while (current <= n);
    WRITELN(previous);
  }
}
```

```
Give n: 20↵
13
Give n: 100↵
89
Give n: 987↵
987
```

Αναλλοίωτη;

Εντολή do ... while

(v)

```
PROGRAM { // bigsum
  int sum, number; char symbol;
  do {
    sum = 0;
    do {
      number = READ_INT();
      sum = sum + number;
      do symbol = getchar();
      while (symbol != '+' AND
             symbol != '=');
    } while (symbol == '+');
    WRITELN(sum);
  } while (true);
}
```

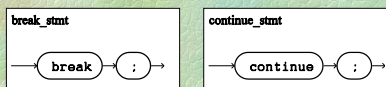
```
8+↵
9=↵
17
6+↵
3+↵
12+↵
21=↵
42
```

Break

Εντολές break και continue

(i)

- ◆ Η **break** προκαλεί τον άμεσο (πρόωρο) τερματισμό ενός βρόχου
- ◆ Η **continue** προχωράει αμέσως στην επόμενη επανάληψη ενός βρόχου

Εντολές break και continue

(ii)

- ◆ Η ατυχής εικασία...

Ένας φίλος μας μαθηματικός ισχυρίζεται ότι για κάθε πρώτο αριθμό p ισχύει:

$$(17p) \bmod 4217 \neq 42$$

- ◆ Θα προσπαθήσουμε να βρούμε **αντιπαράδειγμα!**

- ◆ Δηλαδή έναν πρώτο αριθμό p τέτοιον ώστε $(17p) \bmod 4217 = 42$

Εντολές break και continue

(iii)

- ◆ Θα τροποποιήσουμε το πρόγραμμα υπολογισμού των πρώτων αριθμών

```
PROGRAM { // primes
  int p, t;
  WRITELN(2);
  FOR(p, 3 TO 1000 STEP 2) {
    t = 3;
    while (p MOD t != 0) t = t + 2;
    if (p == t) WRITELN(p);
  }
}
```

Εντολές break και continue

(iv)

```
PROGRAM { // prime_conj
  int p, t;
  FOR(p, 3 TO 1000000 STEP 2) {
    t = 3;
    while (p MOD t != 0) t = t+2;
    if (p != t) continue;
    if ((17 * p) MOD 4217 == 42) {
      WRITELN("Counterexample:", p);
      break;
    }
  }
}
```

αν το p δεν είναι πρώτος, προχώρησε στο επόμενο p

μόλις βρεις αντιπαράδειγμα σταμάτησε

Counterexample: 95009

$$17 \times 95,009 = 1,615,153 = 383 \times 4217 + 42$$

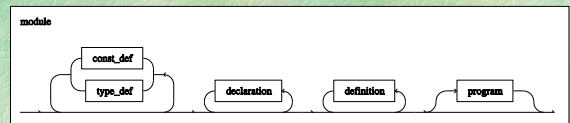
Κενή εντολή

- ◆ Συμβολίζεται με ένα semicolon
- ◆ Δεν κάνει τίποτα όταν εκτελείται
- ◆ Παράδειγμα

```
if (x>4) {  
    y = 1;  
    x = x-5;  
    ;           // κενή εντολή  
}
```

Δομή του προγράμματος, ξανά

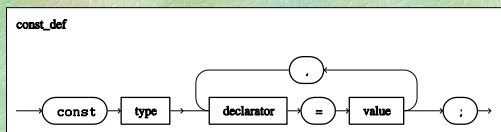
- ◆ Μονάδα κώδικα **module**
 - ◆ βρίσκεται σε ξεχωριστό αρχείο προγράμματος
- ◆ Αποτελείται από:
 - ◆ δηλώσεις σταθερών και τύπων
 - ◆ δηλώσεις και ορισμούς υποπρογραμμάτων
 - ◆ τον ορισμό ενός (απλού) προγράμματος

Σταθερές

(i)

- ◆ Σαν μεταβλητές, αλλά:
 - ◆ προηγείται η λέξη-κλειδί **const**
 - ◆ υποχρεωτική αρχικοποίηση
 - ◆ απαγορεύεται η ανάθεση

Σταθερές

(ii)

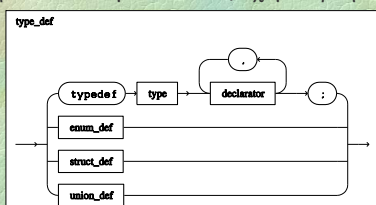
- ◆ Παραδείγματα

```
const int N = 100000;  
const REAL pi = 3.1415926535,  
            e = 2.7182818284;  
const char SPACE = ' ';
```
- ◆ Χρήση αντί των σταθερών εκφράσεων
 - ◆ π.χ. **FOR**(i, 1 **TO** N) ...
- ◆ Προκαθορισμένες σταθερές
 - ◆ π.χ. **INT_MIN**, **INT_MAX**

Συνώνυμα τύπων

(i)

- ◆ Σαν δηλώσεις μεταβλητών, αλλά:
 - ◆ προηγείται η λέξη-κλειδί **typedef**
 - ◆ όχι αρχικοποίηση
 - ◆ δηλώνουν ονόματα τύπων, όχι μεταβλητών

Συνώνυμα τύπων

(ii)

- ◆ Παραδείγματα

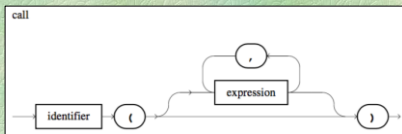
```
typedef int number;  
typedef bool bit;  
typedef REAL real;
```
- ◆ Χρήση αντί των τύπων

```
number n;  
bit b;   real r;
```
- ◆ Προκαθορισμένοι τύποι
 - ◆ π.χ. **int**, **REAL**, **bool**, **char**

Διαδικασίες

(i)

- ♦ Ορίζονται στο τμήμα δηλώσεων
- ♦ Κάθε ορισμός διαδικασίας περιέχει:
 - την επικεφαλίδα της
 - το σώμα της
- ♦ Καλούνται με αναγραφή του ονόματός τους και απαρίθμηση των παραμέτρων

Διαδικασίες

(ii)

- ♦ **Εμβέλεια** ενός ονόματος (π.χ. μεταβλητής) είναι το τμήμα του προγράμματος όπου επιτρέπεται η χρήση του
- ♦ **Τοπικά (local)** ονόματα είναι αυτά που δηλώνονται σε ένα υποπρόγραμμα
- ♦ **Γενικά (global)** ονόματα είναι αυτά που δηλώνονται έξω από υποπρογράμματα και έχουν εμβέλεια σε ολόκληρο το module

Διαδικασίες

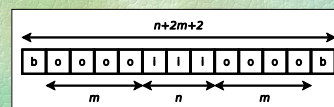
(iii)

- ♦ **Τυπικές (formal)** παράμετροι ενός υποπρογράμματος είναι οι αυτές που ορίζονται στην επικεφαλίδα του
- ♦ **Πραγματικές (actual)** παράμετροι ενός υποπρογράμματος είναι αυτές που δίνονται κατά την κλήση του
- ♦ Σε κάθε κλήση, οι πραγματικές παράμετροι πρέπει να αντιστοιχούν μία προς μία στη σειρά και στον τύπο με τις τυπικές

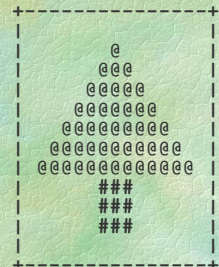
Διαδικασίες

(iv)

- ♦ Χριστουγεννιάτικη καρτ ποστάλ
- ♦ Κάθε γραμμή έχει τη μορφή:

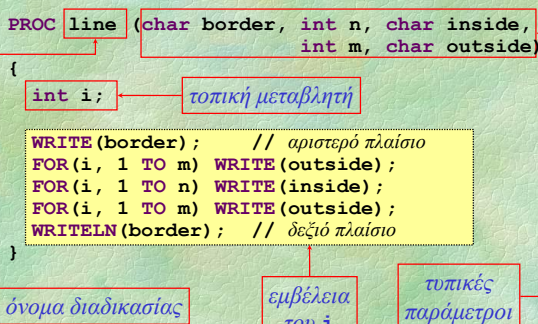

- ♦ **b, i, o** : άκρα, μέσο και υπόλοιπο γραμμής
- ♦ **n, m** : διαστάσεις

Διαδικασίες

(v)

Διαδικασίες

(vi)

```
PROC line (char border, int n, char inside,
           int m, char outside)
{ ... }

PROGRAM { // tree_postcard
  int i;
  line('+', 15, '-', 0, ' '); // πάνω πλαίσιο
  line('|', 15, '|', 0, ' ');
  FOR(i, 1 TO 13 STEP 2)
    line('|', i, '@', (15-i)/2, ' ');
  FOR(i, 1 TO 3)
    line('|', 3, '#', 6, ' ');
  line('|', 15, '|', 0, ' ');
  line('+', 15, '-', 0, ' '); // κάτω πλαίσιο
}
```


Διαδικασίες

(vii)

◆ Σύγκρουση ονομάτων

- ♦ όταν μία παράμετρος ή τοπική μεταβλητή έχει ένα όνομα που χρησιμοποιείται ήδη σε εξωτερικότερη εμβέλεια
- ♦ το όνομα στο εσωτερικότερο block **κρύβει** αυτό στο εξωτερικότερο block

◆ Εκτέλεση με το χέρι

◆ Trace tables

Διαδικασίες

(viii)

```
int a, b, c;

PROC p42 (int y, int b) {
    int c = 42; WRITELN(a, b, c, y);
    a = a + b; c = c + 1; b = c + b; y = y-1;
    WRITELN(a, b, c, y);
}

PROC p17 (int a, int x) {
    int b = 17; WRITELN(a, b, c, x);
    p42(b, x); WRITELN(a, b, c, x);
}

PROGRAM { // proc_example
    a = 1; b = 2; c = 3; p17(b, c); p42(c, a);
}
```

Διαδικασίες

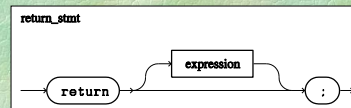
(ix)

Global	a	b	c	Output
	1	2	3	2 17 3 3
	4			1 3 42 17
	8			4 46 43 16
p17	a	x	b	2 17 3 3
	2	3	17	4 4 42 3
				8 47 43 2
p42	y	b	c	
	17	3	42	
	16	46	43	
p42	y	b	c	
	3	4	42	
	2	47	43	

Συναρτήσεις

(i)

- ♦ Όπως οι διαδικασίες, αλλά επιστρέφουν μια τιμή ως **αποτέλεσμα**
- ♦ Δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εντολές αλλά μόνο σε παραστάσεις
- ♦ Επιστροφή αποτελέσματος με την εντολή **return** (και χωρίς παράσταση, για διαδικασίες)

Συναρτήσεις

(ii)

```
FUNC int gcd (int a, int b) {
    a = abs(a); b = abs(b);
    while (a > 0 AND b > 0)
        if (a > b) a = a % b;
        else b = b % a;
    return a+b;
}

PROGRAM { // gcd_func
    int x, y;
    WRITE("Give x: "); x = READ_INT();
    WRITE("Give y: "); y = READ_INT();
    WRITELN("gcd is:", gcd(x, y));
}
```

Δομημένος προγραμματισμός

- ♦ **Ιδέα:** κάθε ανεξάρτητη λειτουργία του προγράμματος πρέπει να αντιστοιχεί σε ανεξάρτητο υποπρόγραμμα
- ♦ **Πλεονεκτήματα**
 - Ευκολότερη ανάπτυξη προγραμμάτων («διαίρει και βασίλευε»)
 - Ευκολότερη ανίχνευση σφαλμάτων
 - Επαναχρησιμοποίηση έτοιμων υποπρογραμμάτων

Βαθμιαία συγκεκριμενοποίηση

◆ Περιγραφή επίλυσης προβλήματος

- Εισαγωγή και αποθήκευση δεδομένων
 - τρόπος εισαγωγής δεδομένων
 - έλεγχος ορθότητας δεδομένων
- Αλγόριθμος επεξεργασίας
 - περιγραφή του αλγορίθμου
 - κωδικοποίηση στη γλώσσα προγραμματισμού
- Παρουσίαση αποτελεσμάτων
 - τρόπος και μορφή παρουσίασης αποτελεσμάτων

Παρουσίαση και συντήρηση (i)

◆ Ποιοτικά χαρακτηριστικά προγραμμάτων

- **Αναγνωσιμότητα**
 - απλότητα
 - κατάλληλη επιλογή ονομάτων, π.χ.
`monthly_income` `incomeBeforeTaxes`
 - στοίχιση
 - σχόλια
- **Φιλικότητα προς το χρήστη**
- **Τεκμηρίωση**
- **Συντήρηση**
- **Ενημέρωση**

Παρουσίαση και συντήρηση (ii)

◆ Στοίχιση

- Πρόγραμμα και υποπρογράμματα

```
PROGRAM {      PROC ... {      FUNC ... {  
    δηλώσεις    δηλώσεις    δηλώσεις  
    εντολές      εντολές      εντολές  
}              }              }
```

- Απλές εντολές

```
if (...) εντολή      while (...) εντολή  
else εντολή          FOR (...) εντολή  
                     for (...) εντολή
```

Παρουσίαση και συντήρηση (iii)

◆ Στοίχιση (συνέχεια)

- Σύνθετες εντολές

```
if (...) {      while (...) {      FOR (...) {  
    εντολές      εντολές      εντολές  
}              }              }  
else {          }              }  
    εντολές      }              }  
}              do {              for (...) {  
                εντολές      εντολές  
                } while (...) ; }  
                }              }
```

Παρουσίαση και συντήρηση (iv)

◆ Στοίχιση (συνέχεια)

- Σύνθετες εντολές (συνέχεια)

```
switch (...) {  
    case τιμή1 : εντολές1  
    case τιμή2 : εντολές2  
    ...  
    case τιμήn : εντολέςn  
    default : εντολέςn+1  
}
```

Έξοδος με μορφοποίηση

◆ Ακέραιες τιμές

```
WRITELN (FORM (42, 4));
```

42

◆ ... αλλά και οτιδήποτε άλλο

```
WRITELN (FORM ("hello", 8));
```

hello

◆ Πραγματικές τιμές

```
WRITELN (FORM (3.1415926, 8, 4));
```

3.1416

Αρχεία κειμένου

◆ Ανακατεύθυνση εισόδου και εξόδου

```
PROGRAM { // redirection
    int n, i, sum = 0;

    INPUT("file-to-read-from.txt");
    OUTPUT("file-to-write-to.txt");

    n = READ_INT();
    FOR(i, 1 TO n)
        sum = sum + READ_INT();
    WRITELN(sum);
}
```

Τακτικοί τύποι

◆ Οι τύποι `int`, `bool` και `char`

◆ Απαριθμητικοί τύποι

```
enum color {white, red, blue, green,
            yellow, black, purple};
enum sex {male, female};
enum day {mon, tue, wed, thu,
          fri, sat, sun};
```

```
color c = green;
```

```
day d = fri;
```

◆ Πράξεις με τακτικούς τύπους

- τελεστές σύγκρισης `==`, `!=`, `<`, `>`, `<=`, `>=`

Πίνακες

(i)

◆ Δομημένη μεταβλητή: αποθηκεύει μια συλλογή από τιμές δεδομένων

◆ Πίνακας (array): δομημένη μεταβλητή που αποθηκεύει πολλές τιμές του ίδιου τύπου

```
int n[5];
```

ορίζει έναν πίνακα πέντε ακεραίων, τα στοιχεία του οποίου είναι:

```
n[0], n[1], n[2], n[3], n[4]
```

και έχουν τύπο `int`

Πίνακες

(ii)

◆ Παραδείγματα

```
REAL a[10];
int b[20];
char c[30];

...

a[1] = 4.2;
a[3] = READ_REAL();
a[9] = a[1];

b[2] = b[2]+1;

c[26] = 't';
```

Πίνακες

(iii)

◆ Διάβασμα ενός πίνακα

- γνωστό μέγεθος

```
for (i=0; i<10; i++)
    a[i] = READ_INT();
```

- πρώτα διαβάζεται το μέγεθος

```
n = READ_INT();
for (i=0; i<n; i++)
    a[i] = READ_INT();
```

- στα παραπάνω πρέπει να προηγηθούν

```
int a[100]; // κάτα όχι μικρότερο του 10
int i, n;
```

Πίνακες

(iv)

◆ Διάβασμα ενός πίνακα (συνέχεια)

- τερματισμός με την τιμή 0 (φρουρός/sentinel)

```
x = READ_INT(); i=0;
while (x != 0) {
    a[i] = x; i = i+1; x = READ_INT();
}
```

- στο παραπάνω πρέπει να προηγηθούν

```
int a[100], x;
int i;
```

- Προσοχή: δε γίνεται έλεγχος για το πλήθος των στοιχείων που δίνονται!

Πράξεις με πίνακες

- ◆ Απλές πράξεις, π.χ.

```
a[k] = a[k]+1;  
a[k] = a[1]+a[n];  
for (i=0; i<10; i++) WRITELN(a[i]);  
if (a[k] > a[k+1]) ...
```
- ◆ Αρχικοποίηση (με μηδενικά)

```
for (i=0; i<10; i++) a[i]=0;
```
- ◆ Εύρεση ελάχιστου στοιχείου

```
x = a[0];  
for (i=1; i<10; i++)  
    if (a[i] < x) x = a[i];
```

Γραμμική αναζήτηση (i)

- ◆ Πρόβλημα (αναζήτησης): δίνεται ένας πίνακας ακεραίων **a** και ζητείται να βρεθεί αν υπάρχει ο ακεραίος **x** στα στοιχεία του

```
PROGRAM { // linsearch  
    int x, n, a[100];  
    άλλες δηλώσεις;  
    τίτλος επικεφαλίδα;  
    οδηγίες στο χρήστη;  
    x = READ_INT();  
    διάβασμα του πίνακα;  
    ψάξιμο στον πίνακα για τον x;  
    παρουσίαση αποτελεσμάτων  
}
```

Γραμμική αναζήτηση (ii)

- ◆ Μια δυνατή συγκεκριμενοποίηση

```
n = READ_INT();  
for (i=0; i<n; i++) a[i] = READ_INT();  
i=0;  
while (i < n AND a[i] != x) i=i+1;  
if (i < n)  
    WRITELN("Το βρήκα στη θέση", i);  
else  
    WRITELN("Δεν το βρήκα");
```
- Στη χειρότερη περίπτωση θα ελεγχθούν όλα τα στοιχεία του πίνακα
- Απαιτούνται $a \cdot n + b$ βήματα $\Rightarrow$ γραμμική (a, b σταθερές, n το μέγεθος του πίνακα)

Γραμμική αναζήτηση (iii)

- ◆ Εναλλακτική συγκεκριμενοποίηση #1

```
i = 0;  
do  
    if (a[i] == x) break; else i = i+1;  
while (i < n);  
if (i < n)  
    WRITELN("Το βρήκα στη θέση", i);  
else  
    WRITELN("Δεν το βρήκα");
```

Γραμμική αναζήτηση (iv)

- ◆ Εναλλακτική συγκεκριμενοποίηση #2

```
i = 0;  
do  
    if (a[i] == x) found = true;  
    else { found = false; i = i+1; }  
while (NOT found AND i < n);  
if (found)  
    WRITELN("Το βρήκα στη θέση", i);  
else  
    WRITELN("Δεν το βρήκα");
```

Γραμμική αναζήτηση (v)

- ◆ Εναλλακτική συγκεκριμενοποίηση #3

```
i = 0; found = false;  
do  
    if (a[i] == x) found = true;  
    else i = i+1;  
while (NOT found AND i < n);  
if (found)  
    WRITELN("Το βρήκα στη θέση", i);  
else  
    WRITELN("Δεν το βρήκα");
```


Γραμμική αναζήτηση

(vi)

◆ Εναλλακτική συγκεκριμενοποίηση #4

```
i = 0;
do {
    found = a[i] == x;
    i = i+1;
} while (NOT found AND i < n);
if (found)
    WRITELN("Το βρήκα στη θέση", i-1);
else
    WRITELN("Δεν το βρήκα");
```

Δυαδική αναζήτηση

(i)

- ◆ **Προϋπόθεση:** ο πίνακας να είναι ταξινομημένος, π.χ. σε αύξουσα διάταξη
- ◆ Είναι πολύ πιο αποδοτική από τη γραμμική αναζήτηση
 - Στη χειρότερη περίπτωση απαιτούνται $a \log_2 n + b$ βήματα (a, b σταθερές, n το μέγεθος του πίνακα)

Δυαδική αναζήτηση

(ii)

◆ Το πρόγραμμα

```
const int N = 100;
PROGRAM { // binsearch
    int i, x, n, first, last, mid, a[N];
    Μήνυμα επικεφαλίδα και οδηγίες χρήσης;
    n = READ_INT(); // κατά αύξουσα σειρά
    for (i=0; i<n; i++)
        a[i] = READ_INT();
    x = READ_INT();
    Αναζήτηση και εμφάνιση αποτελέσματος
}
```

Δυαδική αναζήτηση

(iii)

◆ Αναζήτηση και εμφάνιση αποτελέσματος

```
first = 0; last = n-1;
while (first <= last) {
    mid = (first + last) / 2;
    if (x < a[mid]) last = mid-1;
    else if (x > a[mid]) first = mid+1;
    else break;
}
if (first <= last)
    WRITELN("Το βρήκα στη θέση", mid);
else
    WRITELN("Δεν το βρήκα");
```

Πολυδιάστατοι πίνακες

◆ Παράδειγμα

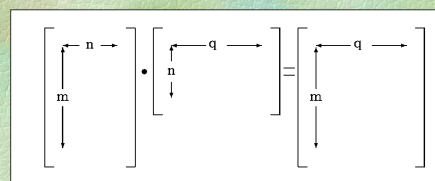
```
int a[10][16];
...
a[1][13] = 42;
...
for (i=0; i<10; i++)
    for (j=0; j<16; j++)
        a[i][j] = READ_INT();
```

Πολλαπλασιασμός πινάκων

(i)

- ◆ Δίνονται οι πίνακες: $a (m \times n)$, $b (n \times q)$
- ◆ Ζητείται ο πίνακας: $c = a b (m \times q)$ όπου:

$$c_{ij} = \sum_{k=1}^n a_{ik} b_{kj}$$

Πολλαπλασιασμός πινάκων (ii)

◆ Το πρόγραμμα

```

REAL a[m][n], b[n][q], c[m][q];
...
for (i=0; i<m; i++)
  for (j=0; j<q; j++) {
    c[i][j] = 0;
    for (k=0; k<n; k++)
      c[i][j] = c[i][j] +
        a[i][k]*b[k][j];
  }

```

Μαγικά τετράγωνα (i)

◆ Διδιάστατοι πίνακες ($n \times n$) που περιέχουν όλους τους φυσικούς μεταξύ 0 και n^2-1

- το άθροισμα των στοιχείων κάθε στήλης, γραμμής και διαγωνίου είναι σταθερό

10	9	3	22	16
17	11	5	4	23
24	18	12	6	0
1	20	19	13	7
8	2	21	15	14

◆ Πρόβλημα: κατασκευή μαγικού τετραγώνου ($n \times n$) για *περιττό* n

Μαγικά τετράγωνα (ii)

Μαγικά τετράγωνα (iii)

◆ Κατασκευή για περιττό n

```

int a[17][17], i, j, k, h, m, n=5;
i = n/2; j = n; k = 0;
FOR (h, 1 TO n) {
  j = j-1; a[i][j] = k; k = k+1;
  FOR (m, 2 TO n) {
    j = (j+1) % n; i = (i+1) % n;
    a[i][j] = k; k = k+1;
  }
  FOR (i, 0 TO n-1) {
    FOR (j, 0 TO n-1) WRITE(FORM(a[i][j], 4));
    Writeln();
  }
}

```

Αναδρομή (i)

- ◆ Αναδρομικές διαδικασίες ή συναρτήσεις: αυτές που *καλούν τον εαυτό τους*
- ◆ Το αρχικό πρόβλημα ανάγεται στην επίλυση ενός ή περισσότερων *μικρότερων* προβλημάτων του *ίδιου τύπου*
- ◆ Παράδειγμα: παραγοντικό
 - $n! = n * (n-1) * (n-2) * \dots * 2 * 1$
 - Αναδρομικός ορισμός
 - $0! = 1 \quad (n+1)! = (n+1) * n!$

Αναδρομή (ii)

◆ Παράδειγμα: παραγοντικό (συνέχεια)

```

FUNC int fact (int n) {
  if (n==0) return 1;
  else return fact(n-1) * n;
}

```

πρόγραμμα καλεί fact(3)
fact(3) καλεί fact(2)
fact(2) καλεί fact(1)
fact(1) καλεί fact(0)
fact(0)

↑ συνεχίζει...
επιστρέφει 6
επιστρέφει 2
επιστρέφει 1
επιστρέφει 1

Αναδρομή

(iii)

◆ Αριθμοί Fibonacci

- $F_0 = 0$, $F_1 = 1$
- $F_{n+2} = F_n + F_{n+1}$, $\forall n \in \mathbb{N}$

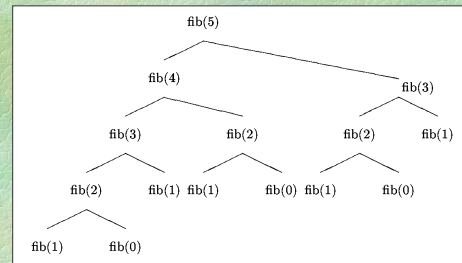
◆ Αναδρομική συνάρτηση υπολογισμού

```
FUNC int fib (int n) {
    if (n==0 OR n==1)
        return n;
    else
        return fib(n-1) + fib(n-2);
}
```

Αναδρομή

(iv)

◆ Αυτός ο αναδρομικός υπολογισμός των αριθμών Fibonacci δεν είναι αποδοτικός

Αναδρομή

(v)

◆ Μέγιστος κοινός διαιρέτης

- Αναδρομική υλοποίηση του αλγορίθμου του Ευκλείδη

```
FUNC int gcd (int i, int j) {
    if (i==0 OR j==0)
        return i+j;
    else if (i > j)
        return gcd(i%j, j);
    else
        return gcd(i, j%i);
}
```

Αναδρομή

(vi)

◆ Συνάρτηση παρόμοια με του Ackermann

$$\begin{aligned}
 z(i, j, 0) &= j+1 & z(i, 0, 1) &= i \\
 z(i, 0, 2) &= 0 & z(i, 0, n+3) &= 1 \\
 z(i, j+1, n+1) &= z(i, z(i, j, n+1), n) \quad , \forall i, j, n \in \mathbb{N}
 \end{aligned}$$

```
FUNC int z (int i, int j, int n) {
    if (n==0) return j+1;
    else if (j==0)
        if (n==1) return i;
        else if (n==2) return 0;
        else return 1;
    else return z(i, z(i, j-1, n), n-1);
}
```

Αμοιβαία αναδρομή

```
FUNC int f2 (int n); // function prototype

FUNC int f1 (int n) {
    if (n==0) return 5;
    else return f1(n-1) * f2(n-1);
}

FUNC int f2 (int n) {
    if (n==0) return 3;
    else return f1(n-1) + 2*f2(n-1);
}
```

Αριθμητικοί υπολογισμοί

(i)

◆ Τύπος REAL

- προσεγγίσεις πραγματικών αριθμών
- **trunc**: ακέραιο μέρος (αποκοπή)
- **floor**: ακέραιος που δεν υπερβαίνει
- **round**: στρογγυλοποίηση

◆ Παράσταση κινητής υποδιαστολής

- mantissa και εκθέτης $\pm m \cdot 2^x$
όπου $0.5 \leq m < 1$ και $x \in \mathbb{Z}$ ή $m = x = 0$
- το m είναι περιορισμένης ακρίβειας,
π.χ. 8 σημαντικά ψηφία

Αριθμητικοί υπολογισμοί (ii)

◆ Αριθμητικά σφάλματα

$$1000000 + 0.000000001 = 1000000 \quad \text{γιατί;}$$

◆ Αναπαράσταση των αριθμών

$$1000000 \approx 0.95367432 \cdot 2^{20}$$

$$0.000000001 \approx 0.53687091 \cdot 2^{-29}$$

$$\approx 0.00000000 \cdot 2^{20}$$

$$\text{άθροισμα} \approx 0.95367432 \cdot 2^{20}$$

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (i)

◆ Χωρίς χρήση της συνάρτησης **sqrt**

◆ Μέθοδος Βαβυλωνίων

◆ Καταγράφεται για πρώτη φορά από τον Ήρωνα τον Αλεξανδρέα

◆ Ειδική περίπτωση της γενικότερης μεθόδου του **Newton**, για την εύρεση της ρίζας οποιασδήποτε συνεχούς συναρτήσεως

$$f(y) = 0 \quad \text{εδώ: } f(y) = y^2 - x$$

για κάποιο δοθέν x

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (ii)

◆ Περιγραφή της μεθόδου

- Δίνεται ο αριθμός $x > 0$
- Έστω προσέγγιση y της ρίζας, με $y \leq \sqrt{x}$
- Έστω $z = x / y$
- Το z είναι προσέγγιση της ρίζας, με $\sqrt{x} \leq z$
- Για να βρω μια καλύτερη προσέγγιση, παίρνω το μέσο όρο των y και z
- Επαναλαμβάνω όσες φορές θέλω

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (iii)

◆ Χωρίς χρήση της συνάρτησης **sqrt**

$$y_0 = 1 \quad y_{i+1} = \frac{1}{2} \left(y_i + \frac{x}{y_i} \right)$$

◆ Παράδειγμα: $\sqrt{37}$ (6.08276253)

$$y_0 = 1 \quad y_4 = 6.143246$$

$$y_1 = 19 \quad y_5 = 6.083060$$

$$y_2 = 10.473684 \quad y_6 = 6.082763$$

$$y_3 = 7.003174 \quad \dots$$

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (iii)

```
FUNC REAL sqroot (REAL x) {  
  const REAL epsilon = 0.00001; // 1E-5  
  REAL older, newer = 1;  
  
  do {  
    older = newer;  
    newer = (older + x/older) / 2;  
  } while (NOT ( /* συνθήκη τερματισμού */ ));  
  return newer;  
}
```

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (iv)

◆ Εναλλακτικές συνθήκες τερματισμού

- Σταθερός αριθμός επαναλήψεων
 $n == 20$
- Επιτυχής εύρεση ρίζας λάθος!
 $\text{newer} * \text{newer} == x$
- Απόλυτη σύγκλιση
 $\text{abs}(\text{newer} * \text{newer} - x) < \text{epsilon}$
- Σχετική σύγκλιση
 $\text{abs}(\text{newer} * \text{newer} - x) / \text{newer} < \text{epsilon}$

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (v)

◆ Εναλλακτικές συνθήκες τερματισμού

- Απόλυτη σύγκλιση κατά Cauchy
 $\text{abs}(\text{newer} - \text{older}) < \text{epsilon}$
- Σχετική σύγκλιση
 $\text{abs}(\text{newer} - \text{older}) / \text{newer} < \text{epsilon}$

Τριγωνομετρικές συναρτήσεις (i)

◆ Συνήμιτονο με ανάπτυγμα Taylor

$$\cos(x) = \sum_{i=0}^{\infty} (-1)^i \frac{x^{2i}}{(2i)!}$$

◆ για τον όρο με δείκτη $i+1$ έχουμε:

$$(-1)^{i+1} \frac{x^{2i+2}}{(2i+2)!} = - \left[(-1)^i \frac{x^{2i}}{(2i)!} \right] \frac{x^2}{(2i+1)(2i+2)}$$

◆ οπότε αν $n = 2i+1$ έχουμε:

$$\text{newterm} = - \text{oldterm} \frac{x^2}{n(n+1)}$$

Τριγωνομετρικές συναρτήσεις (ii)

```
FUNC REAL mycos (REAL x) {
    const REAL epsilon = 1E-5;
    REAL sqx = x * x, term = 1, sum = 1;
    int n = 1;

    do {
        n = n + 2;
        term = -term * sqx / (n*(n+1));
        sum = sum + term;
    } while (abs(term/sum) >= epsilon);
    return sum;
}
```

Από το PZhelp στη C++ (i)

◆ Τύποι δεδομένων

- Ακέραιοι αριθμοί
`int char`
- Καθορισμός προσημάνσης
`signed unsigned`
- Καθορισμός μεγέθους
`short long`
- Αριθμοί κινητής υποδιαστολής
`float double`

Από το PZhelp στη C++ (ii)

<code>char</code> , <code>signed char</code> , <code>unsigned char</code>
<code>signed short int</code> , <code>unsigned short int</code>
<code>signed int</code> , <code>unsigned int</code>
<code>signed long int</code> , <code>unsigned long int</code>
<code>float</code>
<code>double</code> (REAL)
<code>long double</code>

Με κόκκινο χρώμα όσα μπορούν να παραλειφθούν.

Από το PZhelp στη C++ (iii)

◆ Πρόγραμμα και υποπρογράμματα

<pre>int main () { ... // προαιρετικό return 0; } void p (...) { ... } int f (...) { ... }</pre>	<pre>PROGRAM { ... } PROC p (...) { ... } FUNC int f (...) { ... }</pre>
--	--

Από το PZhelp στη C++

(iv)

◆ Ανάθεση

```
x += 42;
i %= n+1;

x = y = z = 0;

y = (x = 17) + 25;

i++; /* ή */ ++i;
i--; /* ή */ --i;

i = 3; x = i++;
i = 3; x = ++i;

i = i++; // λάθος!
```

```
x = x + 42;
i = i % (n+1);

x = 0; y = 0; z = 0;

x = 17; y = x + 25;

i = i+1;
i = i-1;

i = 3; x = i; i = i+1;
i = 3; i = i+1; x = i;
```

Από το PZhelp στη C++

(v)

◆ Βρόχος for

```
for (i=1; i<=10; i++)
...
for (i=8; i>=1; i--)
...
for (i=1; i<=10; i+=2)
...

FOR (i, 1 TO 10)
...
FOR (i, 8 DOWNT0 1)
...
FOR (i, 1 TO 10 STEP 2)
...

// Στη C++ κανείς δε μας εμποδίζει να γράφουμε αυτό:
// (πολλές κακές ιδέες μαζεμένες...)
n=100; s=1;
for (i=1; i<=n; i+=s) {
    n-=i; s++; if (i+s>n) i=1;
}
```

Από το PZhelp στη C++

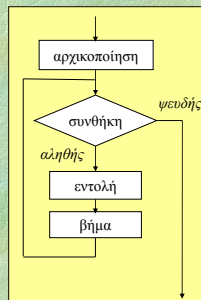
(vi)

◆ Βρόχος for

for (αρχικοποίηση; συνθήκη; βήμα)
εντολή

```
s = 0;
// εσωτερική δήλωση της μεταβλητής i
for (int i=1; i <= 10; i++)
    s += i;

// προσέξτε τον τελεστή , (κόμμα)
int i, s;
for (i=1, s=0; i <= 10; i++)
    s += i;
```


Από το PZhelp στη C++

(vii)

◆ Έξοδος στην οθόνη στη C++

```
#include <iostream>
using namespace std;
...

cout << "Hello\n";
/* ή */
cout << "Hello" << endl;

cout << i+1;
cout << i << " " << r;
cout << c;
```

```
WRITELN("Hello");

WRITE(i+1);
WRITE(i, r);
WRITE(c);
```

Από το PZhelp στη C++

(viii)

◆ Είσοδος από το πληκτρολόγιο στη C++

```
#include <iostream>
using namespace std;
...

cin >> i;
cin >> r;

cin >> c;
/* ή */
c = cin.get();

cin.ignore(
    numeric_limits<streamsize>::max(),
    '\n'); // τρομακτικό λίγο, έτσι δεν είναι;
```

```
i = READ_INT();
r = READ_REAL();

c = getchar();

SKIP_LINE();
```

Από το PZhelp στη C++

(ix)

◆ Έξοδος στην οθόνη στη C++ (και στη C)

```
#include <cstdio>
...

printf("Hello\n");
printf("%d", i+1);
printf("%d %lf", i, r);
printf("%c", c);

printf("%5d", i);
printf("%5.3lf", r);

printf("%c %d %c %d\n",
    'a', 97, 97, 'a');
```

```
WRITELN("Hello");
WRITE(i+1);
WRITE(i, r);
WRITE(c);

WRITE(FORM(i,5));
WRITE(FORM(r,5,3));
```

a 97 a 97

Από το PZhelp στη C++

(x)

- ◆ Είσοδος από το πληκτρολόγιο στη C++ (και στη C)

```
#include <cstdio>
...
scanf("%d", &i);          i = READ_INT();
scanf("%lf", &r);          r = READ_REAL();
c = getchar();             c = getchar();
/* ή */
scanf("%c", &c);           SKIP_LINE();
while (getchar() != '\n');
```

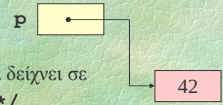
Δείκτες

(i)

- ◆ Δείκτης (pointer): η διεύθυνση μιας περιοχής της μνήμης όπου βρίσκεται μια μεταβλητή

- ◆ Παράδειγμα

```
int *p;
...
/* ο δείκτης p τοποθετείται να δείχνει σε
κάποια ακέραια μεταβλητή */
...
*p = 42;
WRITELN(*p + 1);
```


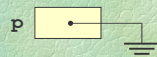
Δείκτες

(ii)

- ◆ Κενός δείκτης (nullptr ή NULL): ειδική τιμή δείκτη που «δε δείχνει πουθενά»

- ◆ Παράδειγμα

```
int *p;
...
p = nullptr;
```


- ◆ Απαγορεύεται η προσπέλαση της μνήμης μέσω ενός κενού δείκτη

```
p = nullptr;
WRITELN(*p); // λάθος!
```

Δείκτες

(iii)

Δεικτοδότηση: &

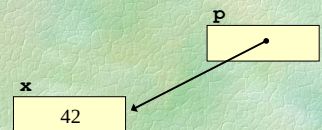
η διεύθυνση μιας μεταβλητής

```
int x = 17, *p;
p = &x;
```

Αποδεικτοδότηση: *

το περιεχόμενο μιας διεύθυνσης

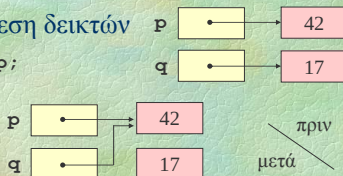
```
WRITELN(*p);
*p = 42;
WRITELN(x);
```


Δείκτες και ανάθεση

- ◆ Ανάθεση δεικτών

```
q = p;
```


- ◆ Ανάθεση περιεχομένων

```
*q = *p;
```


Παράδειγμα με δείκτες

```
PROGRAM { // pointers
```

```
int x = 42, y = 17;
int *p, *q;
```

```
p = &x; q = &y;
```

```
*p = *p - *q;
```

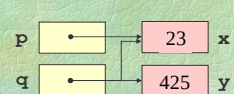
```
*q = *p * y;
```

```
q = p;
```

```
(*q)++; *p -= 3;
```

```
WRITELN(x, y);
```

```
}
```


23 425

Πέρασμα παραμέτρων με αναφορά

```
FUNC int gcd (int a, int b);
PROC normalize (int &p, int &q) {
    int g = gcd(p, q);
    p /= g; q /= g;
}
PROGRAM { // call_by_ref
    int x = READ_INT();
    int y = READ_INT();
    normalize(x, y);
    WRITELN(x, y);
}
```

Δείκτες αντί περάσματος με αναφορά

```
int gcd (int a, int b);
void normalize (int *p, int *q) {
    int g = gcd(*p, *q);
    *p /= g; *q /= g;
}
int main () {
    int x, y;
    scanf("%d %d", &x, &y);
    normalize(&x, &y);
    printf("%d %d\n", x, y);
    return 0;
}
```

Η C δεν υποστηρίζει
πέρασμα με αναφορά!

Πίνακες και δείκτες

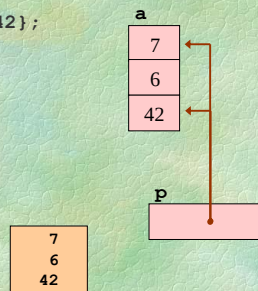
(i)

Αριθμητική δεικτών

```
int a[3] = {7, 6, 42};
int *p;

p = &a[0];
p = &a;
p = a;

WRITELN(*p);
WRITELN(*(p+1));
p = p+2;
WRITELN(*p);
```


Πίνακες και δείκτες

(ii)

Ισοδυναμία πινάκων και δεικτών

Ένας πίνακας είναι ένας δείκτης στο πρώτο στοιχείο.

$a[i]$ ισοδύναμο με $*(a+i)$

Οι πίνακες όμως είναι σταθεροί δείκτες, δηλαδή δεν μπορούν να αλλάξουν τιμή

```
int a[3] = {7, 6, 42};
int *p = &a;
p++; /* σωστό */
a++; /* λάθος! */
```

Πίνακες και δείκτες

(iii)

Συμβολοσειρές

```
char a[15] = "Hello world!", b[15];
// a[12] == '\0'

void strcpy (char *t, char *s) {
    while ((*t++ = *s++) != '\0');
}

int main () {
    strcpy(b, a);
    printf("%s\n", b);
}
```

Πίνακες και δείκτες

(iv)

Εκτύπωση συμβολοσειράς

```
void putchar (char c);

void puts (char *p) {
    while (*p != '\0') putchar(*p++);
}

int main () {
    char s[] = "Hello world!\n";
    puts(s);
}
```


Επεξεργασία κειμένου (i)

- ◆ Διάβασμα και επεξεργασία όλων των χαρακτήρων της εισόδου, π.χ. μέτρημα

```
int n = 0;
while (getchar() != EOF) n++;
printf("%d characters were read.\n", n);
```

- ◆ Η τιμή **EOF** σημαίνει το τέλος της εισόδου (**Ctrl-D** ή **Ctrl-Z** από το πληκτρολόγιο)

Επεξεργασία κειμένου (ii)

- ◆ Π.χ. αντιγραφή της εισόδου στην έξοδο

```
while (true) {
    int c = getchar();
    if (c == EOF) break;
    putchar(c);
}
```

- ◆ Η τιμή **EOF** πρέπει να ανατεθεί σε μεταβλητή **int**, όχι **char**! Ισοδύναμα:

```
int c;
while ((c = getchar()) != EOF)
    putchar(c);
```

Επεξεργασία κειμένου (iii)

- ◆ Διάβασμα και επεξεργασία όλων των ακεραίων της εισόδου, π.χ. άθροιση

```
int i, sum = 0;
while (true) {
    if (scanf("%d", &i) != 1) break;
    sum += i;
}
```

- ◆ Η **scanf** επιστρέφει το πλήθος των στοιχείων που διαβάστηκαν. Ισοδύναμα:

```
int i, sum = 0;
while (scanf("%d", &i) == 1) sum += i;
```

Επεξεργασία κειμένου (iv)

- ◆ Παράδειγμα 1: πρόγραμμα που

- διαβάζει ένα κείμενο από την είσοδο
- μετράει τον αριθμό των χαρακτήρων και τον αριθμό των γραμμών
- υπολογίζει το μέσο όρο μήκους γραμμής

- ◆ Μετράμε τα '**\n**' και τους υπόλοιπους χαρακτήρες

- ◆ Ελέγχουμε για τέλος εισόδου (**EOF**)

- ◆ Για το μέσο όρο, κάνουμε διαίρεση!

Επεξεργασία κειμένου (v)

- ◆ Παράδειγμα 1

```
int lines = 0, chars = 0;
while (true) {
    int c = getchar();
    if (c == EOF) break;
    if (c == '\n') lines++; else chars++;
}
printf("%d lines were read\n", lines);
if (lines > 0)
    printf("%0.3lf characters per line\n",
           1.0 * chars / lines);
```

- ◆ Καλύτερα: (double) chars μετατροπή τύπου (type cast)

Επεξεργασία κειμένου (vi)

- ◆ Παράδειγμα 2: πρόγραμμα που

- διαβάζει ένα κείμενο από την είσοδο
- μετράει τον αριθμό των χαρακτήρων, των λέξεων και των γραμμών

- ◆ Τι σημαίνει «λέξη»; Διαδοχικά γράμματα!

- ◆ Συνάρτηση για τον εντοπισμό γραμμάτων

```
FUNC bool isletter (char c) {
    return c >= 'a' AND c <= 'z'
    OR c >= 'A' AND c <= 'Z';
}
```

Επεξεργασία κειμένου

(vii)

◆ Παράδειγμα 2

```
int c, lines = 0, chars = 0, words = 0;
c = getchar();
while (c != EOF)
    if (isletter(c)) { words++;
        do { chars++; c = getchar(); }
        while (isletter(c));
    }
    else { chars++;
        if (c == '\n') lines++;
        c = getchar();
    }
}
```

◆ Έχουμε διαβάσει ένα χαρακτήρα «μπροστά»!

Επεξεργασία κειμένου

(viii)

◆ Παράδειγμα 3: πρόγραμμα που

- διαβάζει ένα κείμενο από την είσοδο
- μετράει τις συχνότητες εμφάνισης λέξεων με μήκος από 1 μέχρι 20 γράμματα

◆ Μέτρηση μήκους λέξης

◆ Μετρητές λέξεων ανά μήκος: πίνακας!

◆ Εδώ δε χρειάζεται να ασχοληθούμε με τις αλλαγές γραμμών!

Επεξεργασία κειμένου

(ix)

◆ Παράδειγμα 3

```
int i, c, freq[21];
FOR (i, 1 TO 20) freq[i] = 0;
c = getchar();
while (c != EOF)
    if (isletter(c)) {
        int n = 0;
        do { n++; c = getchar(); }
        while (isletter(c));
        if (n <= 20) freq[n]++;
    }
    else c = getchar();
```

Επεξεργασία κειμένου

(x)

◆ Παράδειγμα 3 (συνέχεια)

```
FOR (i, 1 TO 20)
    printf("%4d words of length %2d\n",
        freq[i], i);
```

◆ Μετατροπή κεφαλαίων γραμμάτων σε πεζά

```
FUNC char tolower (char ch) {
    if (ch >= 'A' AND ch <= 'Z')
        return ch - 'A' + 'a';
    else
        return ch;
}
```

Επεξεργασία κειμένου

(xi)

◆ Παράδειγμα 4: πρόγραμμα που

- διαβάζει ένα κείμενο από την είσοδο
- γράφει τους χαρακτήρες κάθε γραμμής αντίστροφα

◆ Αποθήκευση των χαρακτήρων κάθε γραμμής: πίνακας!

◆ Πρέπει να υποθέσουμε ένα μέγιστο μήκος γραμμής — θα έπρεπε να κάνουμε έλεγχο υπέρβασής του!

Επεξεργασία κειμένου

(xii)

◆ Παράδειγμα 4

```
const int MAX = 80;
int i, c, line[MAX];
while ((c = getchar()) != EOF) {
    int n = 0;
    while (c != '\n') {
        line[n++] = c; c = getchar();
    }
    FOR (i, n-1 DOWNT0 0) putchar(line[i]);
    putchar('\n');
}
```


Επεξεργασία κειμένου

(xiii)

◆ Εύρεση εμφάνισης λέξης-κλειδιού

```
...
// η λέξη-κλειδί έχει 3 χαρακτήρες
FOR (j, 0 TO 2) key[j] = getchar();
...
// έστω i το μήκος της γραμμής
FOR (k, 0 TO i-3)
    if (line[k] == key[0]
        AND line[k+1] == key[1]
        AND line[k+2] == key[2])
        WRITELN("keyword found!");
```

Συμβολοσειρές

(i)

◆ Πίνακες χαρακτήρων

char []

◆ Δείκτες σε χαρακτήρα

char *

◆ Τελειώνουν με το χαρακτήρα '\0'

◆ Παράδειγμα

```
char name[30];
printf("What's your name?\n");
scanf("%s", name);
printf("Hi %s, how are you?\n", name);
```

Συμβολοσειρές

(ii)

◆ Χρήσιμες συναρτήσεις βιβλιοθήκης

```
#include <cstring>
```

◆ Μέτρηση μήκους:

strlen

```
printf("Your name has %d letters.\n",
    strlen(name));
```

◆ Λεξικογραφική σύγκριση:

strcmp

```
if (strcmp(name, "John") == 0)
    printf("I knew you were John!\n");
```

◆ Quiz: `strcmp("ding", "dong") == ?`

Συμβολοσειρές

(iii)

◆ Αντιγραφή:

strcpy

```
char a[10];
strcpy(a, "ding");
a[1] = 'o';
printf("%s\n", a);    // dong
```

◆ Συνένωση:

strcat

```
char a[10] = "abc";
strcat(a, "def");
printf("%s\n", a);    // abcdef
```

Ταξινόμηση

(i)

◆ Πρόβλημα: να αναδιαταχθούν τα στοιχεία ενός πίνακα ακεραίων σε αύξουσα σειρά

◆ Μια από τις σημαντικότερες εφαρμογές των ηλεκτρονικών υπολογιστών

◆ Βασική διαδικασία: εναλλαγή τιμών

```
PROC swap (int &x, int &y) {
    int save;
    save = x; x = y; y = save;
}
```

Συγκριτικές Μέθοδοι Ταξινόμησης

- **Αντιμετάθεση** κάθε ζεύγους στοιχείων εκτός διάταξης (bubble sort).
- **Εισαγωγή** στοιχείου σε κατάλληλη θέση ταξινομημένου πίνακα (insertion sort).
- **Επιλογή** μεγαλύτερου στοιχείου και τοποθέτηση στο τέλος (selection sort, heapsort).
- **Συγχώνευση** ταξινομημένων πινάκων : Διάρθρωση στη μέση, ταξινόμηση, συγχώνευση (mergesort).
- **Διάρθρωση** σε μικρότερα και μεγαλύτερα από στοιχείο-διαχωρισμού και ταξινόμηση (quicksort).

Ταξινόμηση

(ii)

♦ Ταξινόμηση με επιλογή (selection sort)

```
FOR (i, 0 TO n-2) {
    int minj = i;
    FOR (j, i+1 TO n-1)
        if (a[j] < a[minj]) minj = j;
    swap(a[i], a[minj]);
}
```

♦ Πλήθος συγκρίσεων;

της τάξης του $n^2 \Rightarrow O(n^2)$

Ταξινόμηση

(iii)

♦ Ταξινόμηση με εισαγωγή (insertion sort)

```
FOR (i, 1 TO n-1) {
    int x = a[i], j = i;
    while (j > 0 AND a[j-1] > x) {
        a[j] = a[j-1]; j = j-1;
    }
    a[j] = x;
}
```

♦ Πλήθος συγκρίσεων;

της τάξης του $n^2 \Rightarrow O(n^2)$

Ταξινόμηση

(iv)

♦ Μέθοδος της φυσαλίδας (bubble sort)

```
FOR (i, 0 TO n-2)
    FOR (j, n-2 DOWNT0 i)
        if (a[j] > a[j+1])
            swap(a[j], a[j+1]);
```

♦ Πλήθος συγκρίσεων

$(n-1) + (n-2) + \dots + 2 + 1 = n(n-1)/2$

της τάξης του $n^2 \Rightarrow O(n^2)$

Ταξινόμηση

(v)

♦ Παράδειγμα εκτέλεσης ($n = 7$)

input:	12 4 9 8 6 7 5		4 5 12 6 9 7 8
			4 5 12 6 7 9 8
			4 5 12 6 7 9 8
		$i = 2$	4 5 6 12 7 9 8
			4 5 6 12 7 8 9
		$i = 3$	4 5 6 12 7 8 9
			4 5 6 7 12 8 9
		$i = 4$	4 5 6 7 8 12 9
			4 5 6 7 8 9 12
		$i = 5$	4 5 6 7 8 9 12

Ταξινόμηση

(vi)

♦ Βελτίωση με έλεγχο εναλλαγών

```
FOR (i, 0 TO n-2) {
    bool swaps = false;
    FOR (j, n-2 DOWNT0 i)
        if (a[j] > a[j+1]) {
            swaps = true;
            swap(a[j], a[j+1]);
        }
    if (NOT swaps) break;
}
```

♦ Στην καλύτερη περίπτωση απαιτούνται

$O(n)$ συγκρίσεις, στη χειρότερη $O(n^2)$

Ταξινόμηση

(vii)

♦ Ταξινόμηση με συγχώνευση (merge sort)

- Διαίρω την ακολουθία των αριθμών σε δύο μέρη
- Με αναδρομικές κλήσεις, ταξινομώ τα δύο μέρη ανεξάρτητα
- Συγχωνεύω τα δύο ταξινομημένα μέρη

♦ Στη χειρότερη περίπτωση απαιτούνται

$O(n \log n)$ συγκρίσεις

Ταξινόμηση (viii)

♦ Ταξινόμηση με συγχώνευση

```
PROC mergesort (int a[], int first,
               int last) {
    int mid;
    if (first >= last) return;
    mid = (first + last) / 2;
    mergesort(a, first, mid);
    mergesort(a, mid+1, last);
    merge(a, first, mid, last);
}
```

Ταξινόμηση (ix)

♦ Συγχώνευση

```
PROC merge (int a[], int first,
           int mid, int last) {
    int b[last-first+1];

    int i = first, j = mid+1, k = 0;
    while (i <= mid AND j <= last)
        if (a[i] < a[j]) b[k++] = a[i++];
        else b[k++] = a[j++];
    while (i <= mid) b[k++] = a[i++];
    while (j <= last) b[k++] = a[j++];
    FOR (i, 0 TO k-1) a[first+i] = b[i];
}
```

Ταξινόμηση (x)

♦ Ταξινόμηση με συγχώνευση (διαφορετικά)

```
PROC mergesort (int n, int *a) {
    int mid;
    if (n <= 1) return;
    mid = n/2;
    mergesort(mid, a);
    mergesort(n-mid, a+mid);
    merge(a, a+mid, a+n);
}
```

Ταξινόμηση (xi)

♦ Συγχώνευση (διαφορετικά)

```
PROC merge (int *first, int *mid,
           int *last) {
    int b[last-first];
    int *i = first, *j = mid, *k = b;

    while (i < mid AND j < last)
        if (*i < *j) *k++ = *i++;
        else *k++ = *j++;
    while (i < mid) *k++ = *i++;
    while (j < last) *k++ = *j++;

    i = first; j = b;
    while (j < k) *i++ = *j++;
}
```

Ταξινόμηση (xiii)

♦ Ταξινόμηση με διαμέριση (quick sort)

```
PROC quicksort (int a[], int first,
               int last) {
    int i;
    if (first >= last) return;
    i = partition(a, first, last);
    quicksort(a, first, i);
    quicksort(a, i+1, last);
}
```

Ταξινόμηση (xiv)

♦ Διαμέριση (partition)

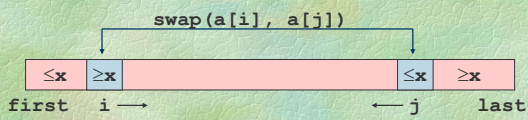
```
FUNC int partition (int a[], int first,
                  int last) {
    // επιλογή ενός στοιχείου
    int x = a[(first + last)/2];
    int i = first, j = last;

    while (true) {
        while (a[i] < x) i++;
        while (x < a[j]) j--;
        if (i >= j) break;
        swap(a[i], a[j]); i++; j--;
    }
    return j;
}
```

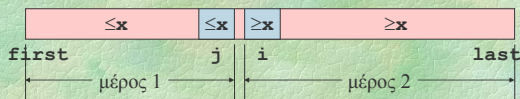
Ταξινόμηση

(xv)

- ◆ Σε κάθε βήμα της διαμέρισης

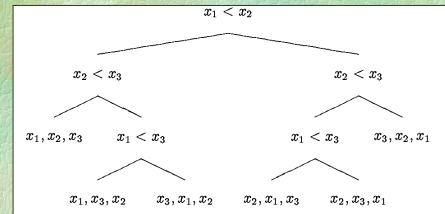
- ◆ Μετά τη διαμέριση

Ταξινόμηση

(xii)

- ◆ Οποιοσδήποτε αλγόριθμος ταξινόμησης n αριθμών χρειάζεται τουλάχιστον $O(n \log n)$ συγκρίσεις

Ορθότητα

(i)

- ◆ Είδη ορθότητας

- Συντακτική
- Νοηματική
- Σημασιολογική

- ◆ Σημασιολογική ορθότητα ελέγχεται:

- με δοκιμές (testing)
- με μαθηματική επαλήθευση

Ορθότητα

(ii)

- ◆ Παράδειγμα: εύρεση γινομένου

```
FUNC int mult (int x, int y) {
    int i, z = 0;
    FOR (i, 1 TO x) z = z+y;
    return z;
}
```

- ◆ Ισχυρισμός:

- Η συνάρτηση υπολογίζει το γινόμενο δυο φυσικών αριθμών x και y

Ορθότητα

(iii)

- ◆ Εντοπισμός σημείων όπου θα γραφούν βεβαιώσεις

```
FUNC int mult (int x, int y) {
    int i, /*1*/ z = 0; /*2*/
    FOR (i, 1 TO x)
        /*3*/ z = z+y /*4*/;
    /*5*/ return z;
}
```


- ◆ Καταγραφή όλων των δυνατών τρόπων ροής ελέγχου

Ορθότητα

(iv)

- ◆ Βεβαιώσεις

```
/*1 - Βεβαίωση εισόδου: x ≥ 0, y ≥ 0 */
z = 0;
/*2 : x ≥ 0, y ≥ 0, z = 0 */
FOR (i, 1 TO x)
    /*3 - Αναλλοίωτη βρόχου:
        x ≥ 0, y ≥ 0, i ≤ x, z = y * (i-1) */
    z = z+y
    /*4 : x ≥ 0, y ≥ 0, z = y * i */ ;
/*5 - Βεβαίωση εξόδου: x ≥ 0, y ≥ 0, z = y * x */
return z;
```


- ◆ Επαλήθευση: για κάθε δυνατό τρόπο ροής
1→2, 2→3, 2→5, 3→4, 4→3, 4→5

Ορθότητα

(v)

- ◆ Παράδειγμα: υπολογισμός δύναμης με επαναλαμβανόμενο τετραγωνισμό (Gauss)

```

FUNC REAL power (REAL y, int j) {
  /*1*/ REAL x=y, z; int i=j; /*2*/
  if (i<0) { /*3*/ x=1/x; i=abs(i); }
  /*4*/ z=1;
  while (i>0) {
    /*5*/ if (i%2 != 0) z=z*x;
    /*6*/ x=x*x; i=i/2; /*7*/
  }
  /*8*/ return z;
}
    
```

Ορθότητα

(vi)

- ◆ Ροή ελέγχου

- ◆ Βεβαιώσεις

```

/*1 - Βεβαίωση εισόδου: REAL y, int j */
/*2 : x = y, i = j */
/*3 : i < 0 */
/*4 : i ≥ 0, yi = xi */
/*5 - Αναλλοίωτη βρόχου: i ≥ 0, yi = z * xi */
/*6 : i ≥ 0, yi = z * xi αν i άρτιος,
      yi = z * xi-1 αν i περιττός */
/*7 : yi = z * xi */
/*8 - Βεβαίωση εξόδου: yi = z */
    
```


Ορθότητα

(vii)

- ◆ Μερική ορθότητα (partial correctness)

- αν το πρόγραμμα σταματήσει, τότε το αποτέλεσμα θα είναι ορθό

- ◆ Ολική ορθότητα (total correctness)

- το πρόγραμμα θα σταματήσει και το αποτέλεσμα θα είναι ορθό

Τεχνολογία λογισμικού

- ◆ Software engineering

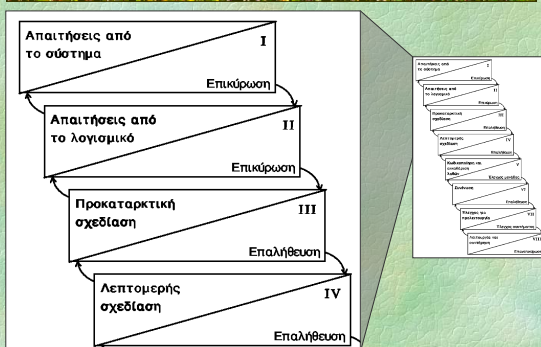
- ◆ Ανάπτυξη λογισμικού που να εξασφαλίζει:

- παράδοση μέσα σε προδιαγεγραμμένα χρονικά όρια
- κόστος μέσα σε προδιαγεγραμμένα όρια
- καλή ποιότητα
- αξιοπιστία
- δυνατή και όχι δαπανηρή συντήρηση

- ◆ Μοντέλα κύκλου ζωής λογισμικού

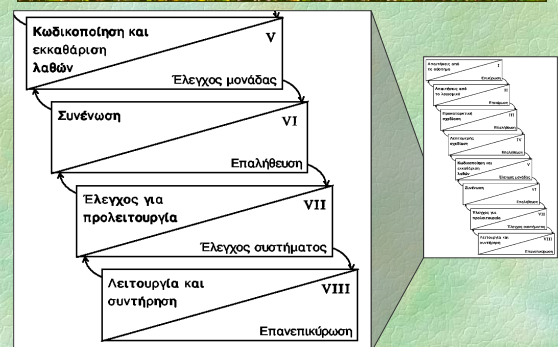
Μοντέλο του καταρράκτη

(i)

Μοντέλο του καταρράκτη

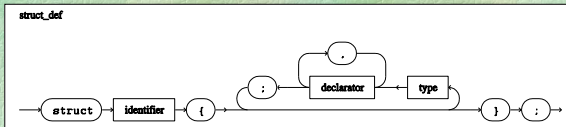
(ii)

Δομές

(i)

- ◆ **Δομή** (struct): δομημένη μεταβλητή που αποτελείται από πλήθος επιμέρους μεταβλητών πιθανώς διαφορετικών τύπων
- ◆ Οι επιμέρους μεταβλητές λέγονται **πεδία** και φέρουν ξεχωριστά ονόματα
- ◆ Σύνταξη

Δομές

(ii)

- ## ◆ Παράδειγμα

```

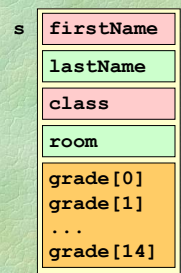
struct student {
    char firstName[20];
    char lastName[30];
    int class, room;
    int grade[15];
};

student s;

...

s.class = 3;
writeln(s.firstName, s.lastName);

```


Δομές

(iii)

- ◆ Παράδειγμα: μέσος όρος βαθμολογίας

```

FUNC REAL average (student s) {
    REAL sum = 0.0;
    int i;

    FOR (i, 0 TO 14) sum += s.grade[i];
    return sum / 15;
}

```

Δομές μέσα σε δομές

(iv)

```
struct date {
    int day, month, year;
};

struct student {
    ...
    date birthDate;
    ...
};

...

WRITELN(s.birthDate.day, "/",
        s.birthDate.month, "/",
        s.birthDate.year);
```

Μιγαδικοί αριθμοί

```

struct complex { REAL re, im; };

FUNC complex cMult(complex x, complex y) {
    complex result;

    result.re = x.re * y.re - x.im * y.im;
    result.im = x.re * y.im + x.im * y.re;
    return result;
}

FUNC REAL cNorm(complex x) {
    return sqrt(x.re * x.re + x.im * x.im);
}

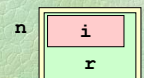
```

Ενώσεις

- ◆ Ένωση (union): όπως η δομή αλλά μόνο ένα από τα πεδία χρησιμοποιείται κάθε στιγμή!

- ### ◆ Παράδειγμα

```
union number { int i; REAL r; };  
number n;  
n.r = 1.2;  
printf("%lf\n", n.r);  
n.i = 42;  
printf("%d\n", n.i);  
printf("%lf\n", n.r); /* λάθος! */
```


Αρχεία

(i)

- ◆ **Αρχείο (file):** αποτελείται από
 - μεταβλητό πλήθος στοιχείων
 - αποθηκευμένων το ένα μετά το άλλο
 - συνήθως στην περιφερειακή μνήμη (π.χ. στο δίσκο)
 - εν γένει περιέχει δυαδικά δεδομένα (binary)
 - ειδική περίπτωση: αρχείο κειμένου

◆ Παράδειγμα

```
#include <stdio>
FILE *f;
```

Αρχεία

(ii)

◆ Άνοιγμα και κλείσιμο αρχείου

fopen fclose

◆ Διάβασμα και γράψιμο

fputc	fgetc	χαρακτήρες
fputs	fgets	συμβολοσειρές
fprintf	fscanf	οτιδήποτε
fwrite	fread	ακολουθίες byte

◆ Έλεγχος τέλους αρχείου

feof

Αρχεία κειμένου στη C++

(i)

- ◆ Παράδειγμα: μέτρηση αριθμού γραμμών και χαρακτήρων πολλών αρχείων που ονομάζονται στη γραμμή εντολών

```
#include <stdio>
int main (int argc, char *argv[]) {
    int i;
    for (i=1; i<argc; i++)
        // επεξεργασία του αρχείου argv[i]
    return 0;
}
```

Αρχεία κειμένου στη C++

(ii)

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
// επεξεργασία του αρχείου argv[i]
FILE *f;
int chars = 0, lines = 0, c;
if ((f = fopen(argv[i], "rt")) == nullptr)
    return 1;
while ((c = fgetc(f)) != EOF) {
    chars++;
    if (c == '\n') lines++;
}
fclose(f);
printf("%d chars, %d lines, %s\n",
    chars, lines, argv[i]);
```

Δυαδικά αρχεία στη C++

(i)

- ◆ Παράδειγμα: αντιγραφή δυαδικών αρχείων

```
#include <stdio>
int main (int argc, char * argv[]) {
    FILE *fin, *fout;

    fin = fopen(argv[1], "rb");
    if (fin == nullptr) return 1;

    fout = fopen(argv[2], "wb");
    if (fout == nullptr) return 2;
```

Δυαδικά αρχεία στη C

(ii)

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
while (!feof(fin)) {
    unsigned char buffer[1000];
    unsigned int count;

    count = fread(buffer, 1, 1000, fin);
    fwrite(buffer, 1, count, fout);
}

fclose(fin);
fclose(fout);
}
```

Πολυπλοκότητα

(i)

- ◆ Κόστος της εκτέλεσης ενός αλγορίθμου που επιλύει κάποιο πρόβλημα, συναρτήσκει του μεγέθους του προβλήματος
 - **χρόνος:** αριθμός υπολογιστικών βημάτων
 - **χώρος:** απαιτούμενο μέγεθος μνήμης
- ◆ Συναρτήσεις πολυπλοκότητας
 - θετικές και αύξουσες
 - π.χ. $f(n) = n(n-1)/2$

Πολυπλοκότητα

(ii)

- ◆ Άνω φράγμα: O
 $O(f) = \{ g \mid \exists c. \exists n_0. \forall n > n_0. g(n) < c f(n) \}$
- ◆ Κάτω φράγμα: Ω
 $\Omega(f) = \{ g \mid \exists c. \exists n_0. \forall n > n_0. g(n) > c f(n) \}$
- ◆ Τάξη μεγέθους: Θ
 $\Theta(f) = \{ g \mid \exists c_1, c_2. \exists n_0. \forall n > n_0. c_1 < g(n) / f(n) < c_2 \}$
 - Γράφουμε $g = O(f)$ αντί $g \in O(f)$
 - π.χ. $5n^2 + 4n - 2n \log n + 7 = \Theta(n^2)$

Πολυπλοκότητα

(iii)

$$\begin{aligned} O(1) &< O(\log^* n) < O(\log n) < O(\sqrt{n}) \\ &< O(n) < O(n \log n) \\ &< O(n^2) < O(n^2 \log^5 n) \\ &< O(n^3) < \dots < \text{Poly} \\ &< O(2^n) < O(n!) < O(n^n) \\ &< O(2^{\wedge n}) < \dots \end{aligned}$$

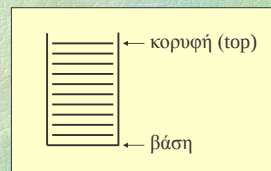
Poly = $n^{O(1)}$

$2^{\wedge n}$ η υπερεκθετική συνάρτηση: $2^{2^{\dots^2}}$ (n φορές)
και $\log^* n$ η αντίστροφη της

Στοιίβες

(i)

- ◆ Last In First Out (LIFO)
ό,τι μπαίνει τελευταίο, βγαίνει πρώτο

Στοιίβες

(ii)

- ## ◆ Αφηρημένος τύπος δεδομένων
- **stack**: υλοποιεί τη στοίβα (ακεραίων αριθμών)
 - Ορίζονται οι απαραίτητες πράξεις:
 - **(stack)** δημιουργεί μια άδεια στοίβα
 - **empty** ελέγχει αν μια στοίβα είναι άδεια
 - **push** προσθήκη στοιχείου στην κορυφή
 - **pop** αφαίρεση στοιχείου από την κορυφή
 - Ο τρόπος υλοποίησης των παραπάνω δεν ενδιαφέρει αυτούς που θα τα χρησιμοποιήσουν
 - Τέτοιοι τύποι λέγονται **αφηρημένοι (ΑΤΔ)**

Στοιίβες

(iii)

- ◆ Αντικείμενα (objects) στη C++
Υλοποίηση στοίβας με πίνακα

```
class stack {
public:
    stack ();
    bool empty ();
    void push (int x);
    int pop ();
private:
    const int size = 100;
    int data[size];
    int top;
};
```

κατασκευαστής (constructor)

μέθοδοι (methods)

πεδία (fields)
όπως στο struct

Στοιίβες

(iv)

◆ Παράδειγμα χρήσης

```
PROGRAM { // stack_demo

    stack s; // καλείται ο κατασκευαστής
    int i;

    FOR (i, 1 TO 10) s.push(i);

    while (!s.empty())
        WRITELN(s.pop());
}
```

Στοιίβες

(v)

◆ Κατασκευή άδειας στοιίβας

```
stack::stack () {
    top = 0;
}
```

◆ Έλεγχος αν μια στοιίβα είναι άδεια

```
bool stack::empty () {
    return top == 0;
}
```

Στοιίβες

(vi)

◆ Προσθήκη στοιχείου

```
void stack::push (int x) {
    data[top++] = x;
}
```

◆ Αφαίρεση στοιχείου

```
int stack::pop () {
    return data[--top];
}
```

Διαχείριση της μνήμης

(i)

◆ Στατικές μεταβλητές: γενικές ή τοπικές

- ο χώρος στη μνήμη όπου τοποθετούνται **δεσμεύεται** κάθε φορά που καλείται η ενότητα όπου δηλώνονται και **αποδεσμεύεται** στο τέλος της κλήσης

◆ Δυναμικές μεταβλητές

- ο χώρος στη μνήμη όπου τοποθετούνται **δεσμεύεται** και **αποδεσμεύεται** δυναμικά, δηλαδή με φροντίδα του προγραμματιστή
- η προσπέλαση σε δυναμικές μεταβλητές γίνεται με τη χρήση **δεικτών** (pointers)

Διαχείριση της μνήμης

(ii)

◆ Με τη βοήθεια των δυναμικών μεταβλητών υλοποιούνται **δυναμικοί τύποι δεδομένων**

- συνδεδεμένες λίστες,
- δέντρα, γράφοι, κ.λπ.

◆ Πλεονεκτήματα των δυναμικών τύπων

- μπορούν να περιέχουν **απεριόριστο πλήθος** στοιχείων (αν το επιτρέπει η διαθέσιμη μνήμη)
- κάποιες πράξεις υλοποιούνται **αποδοτικότερα** (π.χ. προσθήκη και διαγραφή στοιχείων σε ενδιάμεση θέση)

Δυναμική παραχώρηση μνήμης

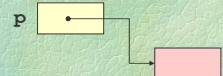
(i)

◆ Δέσμευση

(C++)

- δημιουργία μιας νέας δυναμικής μεταβλητής

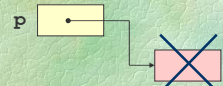
```
int *p;
...
p = new int;
```


◆ Αποδέσμευση

- καταστροφή μιας δυναμικής μεταβλητής

```
delete p;
```

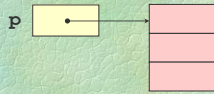

Δυναμική παραχώρηση μνήμης (ii)

◆ Δέσμευση

- δημιουργία πίνακα μεταβλητού μεγέθους

```
int *p, n;
...
n = 3;
p = new int[n];
```


// αν δεν υπάρχει αρκετή μνήμη, προκύπτει **εξαιρέση**
 // σε αυτό το μάθημα δε θα μιλήσουμε για εξαιρέσεις στη C++

◆ Αποδέσμευση

```
delete [] p;
```

Δυναμική παραχώρηση μνήμης (iii)

◆ Δέσμευση και αποδέσμευση σε C

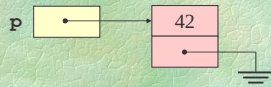
```
#include <stdlib.h>
...
int *p;
...
p = (int *) malloc(42 * sizeof(int));
if (p == NULL) {
    printf("Out of memory!\n");
    exit(1);
}
...
free(p);
```

```
p = new int[42];
...
delete [] p;
```

Σύνθετες δυναμικές μεταβλητές (i)

◆ Παράδειγμα

```
struct thing {
    int num;
    int *ptr;
};
// σε C++ αρκεί thing αντί struct thing
thing *p;
p = new thing;
p->num = 42;
p->ptr = nullptr;
```

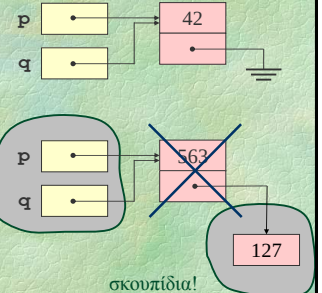

p->something ισοδύναμο με **(*p).something**

Σύνθετες δυναμικές μεταβλητές (ii)

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
q = p;
q->num = 563;
q->ptr = new int;
*(q->ptr) = 127;
delete p;
```


ξεκρέμαστοι δείκτες!

σκουπίδια!

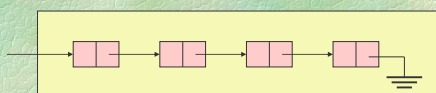
Συνδεδεμένες λίστες (i)

◆ Είναι γραμμικές διατάξεις

◆ Κάθε κόμβος περιέχει:

- κάποια πληροφορία
- ένα σύνδεσμο στον **επόμενο** κόμβο

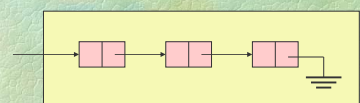
◆ Ο τελευταίος κόμβος έχει **κενό** σύνδεσμο

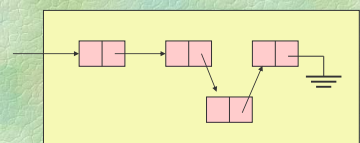
Συνδεδεμένες λίστες (ii)

◆ Ευκολότερη προσθήκη στοιχείων

- πριν

- μετά

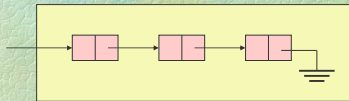

Συνδεδεμένες λίστες

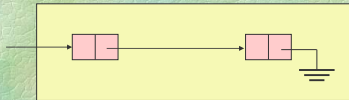
(iii)

◆ Ευκολότερη διαγραφή στοιχείων

- πριν

- μετά

Συνδεδεμένες λίστες

(iv)

◆ Τύπος κόμβου συνδεδεμένης λίστας

```
struct node {
    int info;
    node *next;    ← αυτοαναφορά!
};
```

◆ Μια συνδεδεμένη λίστα παριστάνεται συνήθως με ένα δείκτη στο πρώτο της στοιχείο

```
node *head;
```

Συνδεδεμένες λίστες

(v)

◆ Παράδειγμα κατασκευής λίστας

```
FUNC node* readListReversed () {
    node *head = nullptr, *n;
    int data;

    while (scanf("%d", &data) == 1) {
        n = new node;
        n->info = data;
        n->next = head;
        head = n;
    }
    return head;
}
```

Συνδεδεμένες λίστες

(vi)

◆ Εκτύπωση λίστας

```
PROC print (node *p) {
    while (p != nullptr) {
        Writeln(p->info);
        p = p->next;
    }
}
```

◆ Ισοδύναμα (για να μη «χαθεί» η αρχή p):

```
for (node *q = p; q != nullptr;
     q = q->next)
    Writeln(q->info);
```

Συνδεδεμένες λίστες

(vii)

◆ Εκτύπωση λίστας με αναδρομή

```
PROC print (node *p) {
    if (p != nullptr) { Writeln(p->info);
                        print(p->next);
    }
}
```

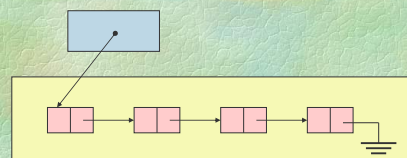
◆ Εκτύπωση λίστας αντίστροφα με αναδρομή

```
PROC printBack (node *p) {
    if (p != nullptr) { printBack(p->next);
                        Writeln(p->info);
    }
}
```

Στοιβες (ξανά)

(i)

◆ Υλοποίηση με απλά συνδεδεμένη λίστα

Στοιβες (ξανά)

(ii)

◆ Υλοποίηση με απλά συνδεδεμένη λίστα

```
class stack {
public:
    stack ();
    bool empty ();
    void push (int x);
    int pop ();
private:
    struct node {
        int info;
        node *next;
    };
    node *head;
};
```

ίδια όπως πριν!

Στοιβες (ξανά)

(iii)

◆ Κατασκευή άδειας στοιβάς

```
stack::stack () {
    head = nullptr;
}
```

◆ Έλεγχος αν μια στοιβα είναι άδεια

```
bool stack::empty () {
    return head == nullptr;
}
```

Στοιβες (ξανά)

(iv)

◆ Προσθήκη στοιχείου

```
void stack::push (int x) {
    node *p = new node;
    p->info = x;
    p->next = head;
    head = p;
}
```

Στοιβες (ξανά)

(v)

◆ Αφαίρεση στοιχείου

```
int stack::pop () {
    node *p = head;
    int result = head->info;
    head = head->next;
    delete p;
    return result;
}
```

Στοιβες (ξανά)

(vi)

◆ Παράδειγμα χρήσης

```
PROGRAM { // stack_demo

    stack s; // καλείται ο κατασκευαστής
    int i;

    FOR (i, 1 TO 10) s.push(i);

    while (!s.empty())
        WRITELN(s.pop());
}
```

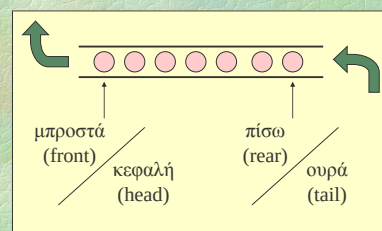
Δεν άλλαξε
τίποτα!

Ουρές

(i)

◆ First In First Out (FIFO)

ό,τι μπαίνει πρώτο, βγαίνει πρώτο

Ουρές

(ii)

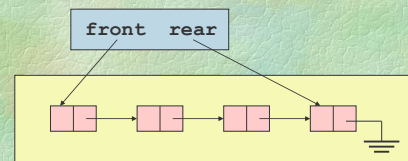
◆ Αφηρημένος τύπος δεδομένων

- Ορίζεται ο τύπος **queue** που υλοποιεί την ουρά (ακεραίων αριθμών)
- Ορίζονται οι απαραίτητες πράξεις:
 - **(queue)** δημιουργεί μια άδεια ουρά
 - **empty** ελέγχει αν μια ουρά είναι άδεια
 - **enqueue** προσθήκη στοιχείου στο τέλος
 - **dequeue** αφαίρεση στοιχείου από την αρχή

Ουρές

(iii)

◆ Υλοποίηση με απλά συνδεδεμένη λίστα

Ουρές

(iv)

◆ Υλοποίηση με απλά συνδεδεμένη λίστα

```
class queue {
public:
    queue ();
    bool empty ();
    void enqueue (int x);
    int dequeue ();
private:
    struct node {
        int info;
        node *next;
    };
    node *front, *rear;
};
```

Ουρές

(v)

◆ Κατασκευή άδειας ουράς

```
queue::queue () {
    front = rear = nullptr;
}
```

◆ Έλεγχος αν μια ουρά είναι άδεια

```
bool queue::empty () {
    return front == nullptr;
}
```

Ουρές

(vi)

◆ Προσθήκη στοιχείου

```
void queue::enqueue (int x) {
    node *p = new node;
    p->info = x;
    p->next = nullptr;
    if (front == nullptr)
        front = p;
    else
        rear->next = p;
    rear = p;
}
```

Ουρές

(vii)

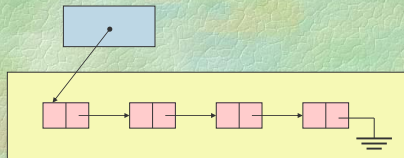
◆ Αφαίρεση στοιχείου

```
int queue::dequeue () {
    node *p = front;
    int result = front->info;
    if (front == rear)
        rear = nullptr;
    front = front->next;
    delete p;
    return result;
}
```

Γραμμικές λίστες

(i)

◆ Γενική μορφή απλά συνδεδεμένης λίστας


```
struct node {
    int info;
    node *next;
};

typedef node *list;
```

Γραμμικές λίστες

(ii)

◆ Εισαγωγή στο τέλος $O(n)$

```
PROC insertAtRear (list &l, int data) {
    node *p, *q;

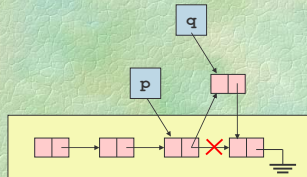
    p = new node;
    p->info = data; p->next = nullptr;
    if (l == nullptr) l = p;
    else {
        q = l;
        while (q->next != nullptr)
            q = q->next;
        q->next = p;
    }
}
```

Γραμμικές λίστες

(iii)

◆ Εισαγωγή μετά τον κόμβο p $O(1)$

```
PROC insertAfter (node *p, int data) {
    if (p != nullptr) {
        node *q = new node;
        q->info = data;
        q->next = p->next;
        p->next = q;
    }
}
```

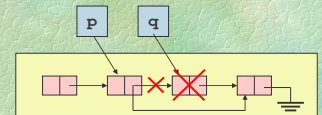

Γραμμικές λίστες

(iv)

◆ Διαγραφή του κόμβου μετά τον p $O(1)$

```
PROC deleteAfter (node *p) {
    if (p != nullptr AND
        p->next != nullptr) {
        node *q = p->next;
        p->next = q->next;
        delete q;
    }
}
```


Γραμμικές λίστες

(v)

◆ Εύρεση στοιχείου $O(n)$

```
FUNC node *search (list l, int data) {
    node *p;

    for (p = l; p != nullptr; p = p->next)
        if (p->info == data) return p;
    return nullptr;
}
```

Γραμμικές λίστες

(vi)

◆ Αντιστροφή λίστας $O(n)$

```
PROC reverse (list &l) {
    node *p, *q;

    q = nullptr;
    while (l != nullptr) {
        p = l;
        l = p->next;
        p->next = q;
        q = p;
    }
    l = q;
}
```


Γραμμικές λίστες

(vii)

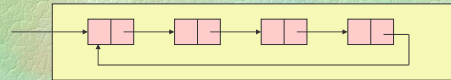
◆ Συνένωση δύο λιστών $O(n)$

```
PROC concat (list &l1, list l2) {
    node *p;

    if (l2 == nullptr) return;
    if (l1 == nullptr) l1 = l2;
    else {
        p = l1;
        while (p->next != nullptr)
            p = p->next;
        p->next = l2;
    }
}
```

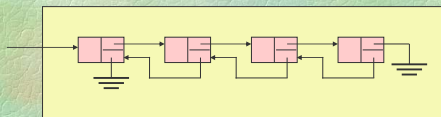
Κυκλικές λίστες

◆ Ο επόμενος του τελευταίου κόμβου είναι πάλι ο πρώτος

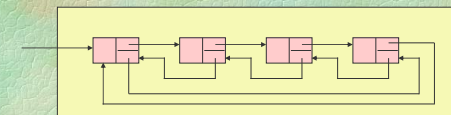
Διπλά συνδεδεμένες λίστες

◆ Δυο σύνδεσμοι σε κάθε κόμβο, προς τον επόμενο και προς τον προηγούμενο

Διπλά συνδεδεμένες κυκλικές λίστες

- ◆ Δυο σύνδεσμοι σε κάθε κόμβο, προς τον επόμενο και προς τον προηγούμενο
- ◆ Ο επόμενος του τελευταίου είναι ο πρώτος
- ◆ Ο προηγούμενος του πρώτου είναι ο τελευταίος

Γράφοι

(i)

◆ Γράφος ή γράφημα (graph) $G = (V, E)$

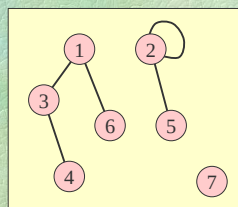
- V Σύνολο κόμβων ή κορυφών
- E Σύνολο ακμών, δηλαδή ζευγών κόμβων

◆ Παράδειγμα

$V = \{ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 \}$

$E = \{ (x, y) \mid x, y \in V, x+y=4 \text{ ή } x+y=7 \}$

◆ Γραφική παράσταση

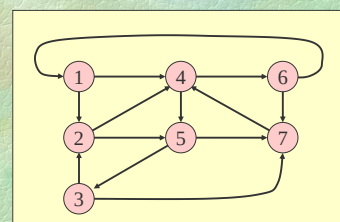

Γράφοι

(ii)

◆ Κατευθυνόμενος γράφος (directed graph)

- Οι ακμές είναι διατεταγμένα ζεύγη
- Μπορούν να υλοποιηθούν με δείκτες

Δυαδικά δέντρα

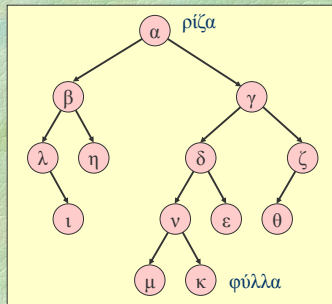
(i)

- ◆ Ειδικοί γράφοι της μορφής:

- ◆ Κάθε κόμβος έχει 0, 1 ή 2 παιδιά

- ◆ **Ρίζα:** ο αρχικός κόμβος του δένδρου

- ◆ **Φύλλα:** κόμβοι χωρίς παιδιά

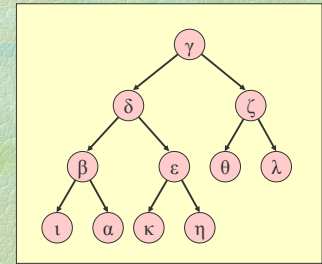
Δυαδικά δέντρα

(ii)

- ◆ Πλήρες δυαδικό δέντρο:

- ◆ Μόνο το **κατώτατο** επίπεδο μπορεί να μην είναι πλήρες

- ◆ Πλήθος κόμβων = $n \Rightarrow \text{ύψος} = O(\log n)$

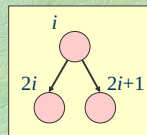

Δυαδικά δέντρα

(iii)

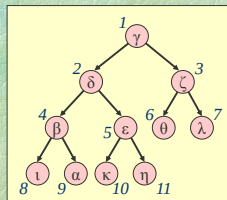
- ◆ Υλοποίηση με πίνακα

- Αν ένας κόμβος αποθηκεύεται στη θέση i του πίνακα, τα παιδιά του αποθηκεύονται στις θέσεις $2i$ και $2i+1$

- ◆ Παράδειγμα

$a[1] = 'γ'; a[7] = 'λ';$
 $a[2] = 'δ'; a[8] = 'ι';$
 $a[3] = 'ζ'; a[9] = 'α';$
 $a[4] = 'β'; a[10] = 'κ';$
 $a[5] = 'ε'; a[11] = 'η';$
 $a[6] = 'θ'$

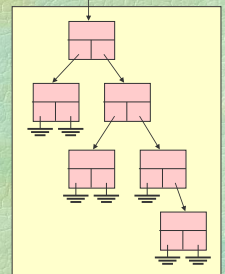
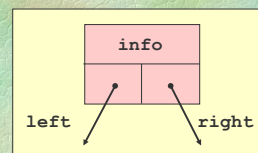
Δυαδικά δέντρα

(iv)

- ◆ Υλοποίηση με δείκτες

```

struct node {
    int info;
    node *left, *right;
};
typedef node *tree;
    
```


Δυαδικά δέντρα

(v)

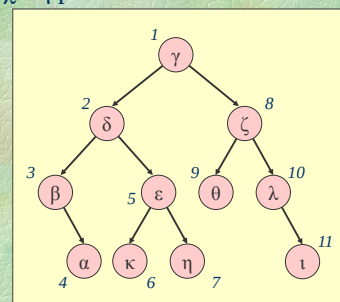
- ◆ Διάσχιση όλων των κόμβων ενός δέντρου

- **προθεματική διάταξη (preorder)**
για κάθε υποδέντρο, πρώτα η ρίζα, μετά το αριστερό υποδέντρο και μετά το δεξιό
- **επιθεματική διάταξη (postorder)**
για κάθε υποδέντρο, πρώτα το αριστερό υποδέντρο, μετά το δεξιό και μετά η ρίζα
- **ενθεματική διάταξη (inorder)**
για κάθε υποδέντρο, πρώτα το αριστερό υποδέντρο, μετά η ρίζα και μετά το δεξιό

Δυαδικά δέντρα

(vi)

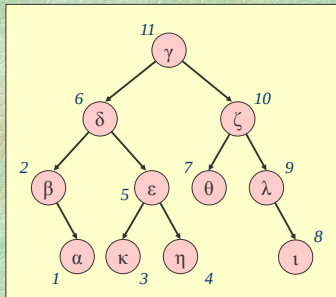
- ◆ Διάσχιση preorder

Δυαδικά δέντρα

(vii)

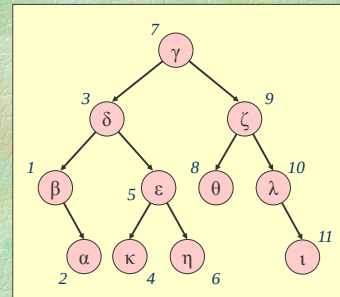
♦ Διάσχιση postorder

Δυαδικά δέντρα

(viii)

♦ Διάσχιση inorder

Δυαδικά δέντρα

(ix)

♦ Υλοποίηση της διάσχισης preorder

```
PROC preorder (tree t) {
    if (t != nullptr) {
        WRITELN(t->info);
        preorder(t->left);
        preorder(t->right);
    }
}
```

- ♦ Η παραπάνω διαδικασία είναι **αναδρομική**
- ♦ Η μη αναδρομική διάσχιση είναι εφικτή αλλά πολύπλοκη (**threading**)

Δυαδικά δέντρα

(x)

♦ Πλήθος κόμβων και ύψος δέντρου

```
FUNC int size(tree t) {
    if (t == nullptr) return 0;
    return 1 + size(t->left)
        + size(t->right);
}

FUNC int height(tree t) {
    if (t == nullptr) return 0;
    return 1 + max(height(t->left),
                    height(t->right));
}
```

Πολυπλοκότητα;
 $O(n)$

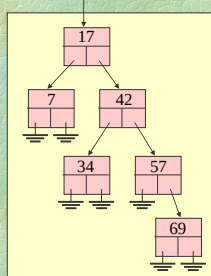
Δυαδικά δέντρα αναζήτησης

(i)

♦ Binary search trees

♦ Για κάθε κόμβο ισχύουν οι παρακάτω ιδιότητες:

- όλοι οι κόμβοι του αριστερού υποδέντρου έχουν τιμές **μικρότερες ή ίσες** της τιμής του κόμβου
- όλοι οι κόμβοι του δεξιού υποδέντρου έχουν τιμές **μεγαλύτερες ή ίσες** της τιμής του κόμβου

Δυαδικά δέντρα αναζήτησης

(ii)

♦ Τα δυαδικά δέντρα αναζήτησης διευκολύνουν την αναζήτηση στοιχείων

♦ Αναδρομική αναζήτηση

- αν η τιμή που ζητείται είναι στη ρίζα, βρέθηκε
- αν είναι μικρότερη από την τιμή της ρίζας, αρκεί να αναζητηθεί στο αριστερό παιδί
- αν είναι μεγαλύτερη από την τιμή της ρίζας, αρκεί να αναζητηθεί στο δεξί παιδί

♦ Κόστος αναζήτησης, εισαγωγής, διαγραφής: **$O(k)$** , όπου k είναι το **ύψος** του δέντρου

Δυαδικά δέντρα αναζήτησης

(iii)

◆ Αναζήτηση

```
node *search (node *t, int key) {
    if (t == nullptr)
        return nullptr; // not found

    if (t->info == key) return t; // found

    if (t->info > key)
        return search(t->left, key);
    else
        return search(t->right, key);
}
```

Δυαδικά δέντρα αναζήτησης

(iv)

◆ Εισαγωγή

```
node *insert (node *t, int key) {
    if (t == nullptr) {
        node *p = new node;
        p->info = key;
        p->left = p->right = nullptr;
        return p;
    }

    if (t->info > key)
        t->left = insert(t->left, key);
    else if (t->info < key)
        t->right = insert(t->right, key);
    return t;
}
```

Δυαδικά δέντρα αναζήτησης

(v)

◆ Ισοζύγισμα

- Εφόσον το κόστος των πράξεων είναι $O(k)$ θέλουμε να κρατάμε μικρό το ύψος k του δέντρου
- Ισοζυγισμένα δένδρα** (balanced trees): το βάθος δυο φύλλων διαφέρει το πολύ κατά 1
- Διάφορες παραλλαγές ορίζουν διαφορετικά την έννοια του ισοζυγίσματος: AVL, red-black trees
- Σε ένα ισοζυγισμένο δυαδικό δέντρο αναζήτησης με n κόμβους, μπορούμε να βρεθούμε από τη ρίζα σε οποιοδήποτε κόμβο με κόστος $O(\log n)$

Το λειτουργικό σύστημα Unix

(i)

◆ Bell Labs, ~1970

◆ Δομή του Unix

- πυρήνας (kernel)
- φλοιός (shell)
- βοηθητικά προγράμματα (utilities)

◆ Ιεραρχικό σύστημα αρχείων

- Δενδρική δομή
- Ένας **κατάλογος** (directory) μπορεί να περιέχει **αρχεία** (files) ή άλλους (υπο)καταλόγους

Το λειτουργικό σύστημα Unix

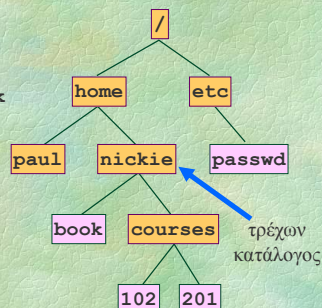
(ii)

◆ Απόλυτα ονόματα

```
/
/etc
/home/nickie/book
/home/paul
/etc/passwd
```

◆ Σχετικά ονόματα

```
book
courses/201
../courses/102
../paul
../../etc/passwd
```


Το λειτουργικό σύστημα Unix

(iii)

◆ Θετικά στοιχεία του Unix

- ιεραρχικό σύστημα αρχείων
- πολλοί χρήστες συγχρόνως (multi-user)
- πολλές διεργασίες συγχρόνως (multi-tasking)
- επικοινωνίες και υποστήριξη δικτύου

◆ Αρνητικά στοιχεία του Unix

- κρυπτογραφικά ονόματα εντολών
- περιορισμένη και συνθηματική βοήθεια

Σύστημα αρχείων του Unix (i)

◆ Αντιγραφή αρχείων **cp**

```
cp oldfile newfile
cp file1 file2 ... filen directory
cp -r directory1 directory2
cp -i oldfile newfile
```

◆ Μετονομασία ή μετακίνηση αρχείων **mv**

```
mv oldfile newfile
mv file1 file2 ... filen directory
mv -i oldfile newfile
```

Σύστημα αρχείων του Unix (ii)

◆ Διαγραφή αρχείων **rm**

```
rm file1 file2 ... filen
rm -i file1 file2 ... filen
rm -f file1 file2 ... filen
rm -r directory
```

◆ Δημιουργία directories **mkdir**

```
mkdir directory1 ... directoryn
```

◆ Διαγραφή άδειων directories **rmdir**

```
rmdir directory1 ... directoryn
```

◆ Αλλαγή directory **cd**

```
cd directory
```

Σύστημα αρχείων του Unix (iii)

◆ Εμφάνιση πληροφοριών για αρχεία **ls**

```
ls
ls file1 file2 directory3 ...
```

- Επιλογές (options)
- l εκτεταμένες πληροφορίες
- a εμφανίζονται και τα κρυφά αρχεία
- t ταξινόμηση ως προς το χρόνο τροποποίησης
- F εμφανίζεται ο τύπος κάθε αρχείου
- d εμφανίζονται πληροφορίες για ένα directory, όχι για τα περιεχόμενά του
- R αναδρομική εμφάνιση πληροφοριών

Προγράμματα εφαρμογών Unix (i)

◆ Εμφάνιση manual page **man**

```
man command
whatis command
```

◆ Εμφάνιση περιεχομένων αρχείου **cat**

```
cat file1 file2 ... filen
```

◆ Εμφάνιση περιεχομένων αρχείου ανά σελίδα **more less**

```
more file1 file2 ... filen
less file1 file2 ... filen
```

Προγράμματα εφαρμογών Unix (ii)

◆ Εμφάνιση πρώτων γραμμών **head**

```
head file1 file2 ... filen
head -10 file1 file2 ... filen
```

◆ Εμφάνιση τελευταίων γραμμών **tail**

```
tail file1 file2 ... filen
tail -10 file1 file2 ... filen
```

◆ Πληροφορίες για το είδος αρχείου **file**

```
file file1 file2 ... filen
```

◆ Εμφάνιση ημερομηνίας και ώρας **date**

```
date
```

Προγράμματα εφαρμογών Unix (iii)

◆ Εκτύπωση αρχείου **lpr**

```
lpr file1 file2 ... filen
```

◆ Μεταγλωττιστής Pascal **pc**

```
pc -o executable program.p
gpc -o executable program.p
```

◆ Μεταγλωττιστής C **cc**

```
cc -o executable program.p
gcc -o executable program.p
```

◆ Επεξεργασία αρχείου κειμένου **vi**

```
vi file1 file2 ... filen
```

Βασική λειτουργία του vi (i)

- ◆ Δύο καταστάσεις λειτουργίας
 - κατάσταση εντολών
 - κατάσταση εισαγωγής κειμένου
- ◆ Στην κατάσταση εισαγωγής κειμένου
 - πηγαίνουμε με συγκεκριμένες εντολές (π.χ. **i**, **a**)
 - μπορούμε μόνο να εισάγουμε χαρακτήρες
- ◆ Στην κατάσταση εντολών
 - πηγαίνουμε με το πλήκτρο **ESC**
 - μπορούμε να μετακινούμαστε και να δίνουμε εντολές

Βασική λειτουργία του vi (ii)

- ◆ Μετακίνηση μέσα σε αρχείο
 - ← ↓ ↑ →** κατά ένα χαρακτήρα
 - h j k l** (ομοίως)
 - w** μια λέξη δεξιά
 - CTRL+F** μια σελίδα μετά
 - CTRL+B** μια σελίδα πριν
 - CTRL+D** μισή σελίδα μετά
 - CTRL+U** μισή σελίδα πριν
 - o \$** στην αρχή ή στο τέλος της γραμμής
 - ^** στον πρώτο χαρακτήρα της γραμμής

Βασική λειτουργία του vi (iii)

- ◆ Μετακίνηση μέσα σε αρχείο (συνέχεια)
 - +** στην αρχή της προηγούμενης ή της επόμενης γραμμής
 - ()** στην αρχή της προηγούμενης ή της επόμενης πρότασης
 - { }** στην αρχή της προηγούμενης ή της επόμενης παραγράφου
 - n G** στην *n*-οστή γραμμή
 - G** στην τελευταία γραμμή

Βασική λειτουργία του vi (iv)

- ◆ Εισαγωγή κειμένου
 - i a** εισαγωγή πριν ή μετά τον cursor
 - I A** εισαγωγή στην αρχή ή στο τέλος της γραμμής
 - o O** εισαγωγή σε νέα κενή γραμμή κάτω ή πάνω από την τρέχουσα
 - r** αντικατάσταση ενός χαρακτήρα
 - R** αντικατάσταση πολλών χαρακτήρων

Βασική λειτουργία του vi (v)

- ◆ Διαγραφή κειμένου
 - x** του τρέχοντα χαρακτήρα
 - X** του προηγούμενου χαρακτήρα
 - dw** μέχρι το τέλος λέξης
 - dd** ολόκληρης της τρέχουσας γραμμής
 - n dd** *n* γραμμών αρχίζοντας από την τρέχουσα
 - Οι λέξεις και οι γραμμές που διαγράφονται τοποθετούνται στο buffer (**cut**)

Βασική λειτουργία του vi (vi)

- ◆ Εύρεση συμβολοσειράς
 - / xxx** εύρεση προς τα εμπρός
 - ? xxx** εύρεση προς τα πίσω
 - n N** επόμενη εύρεση ορθής ή αντίθετης φοράς
- ◆ Άλλες εντολές
 - CTRL-L** επανασχεδίαση της εικόνας
 - u** ακύρωση της τελευταίας εντολής
 - .** επανάληψη της τελευταίας εντολής
 - J** συνένωση της τρέχουσας γραμμής με την επόμενη

Βασική λειτουργία του vi (vii)

- ♦ Αντιγραφή και μετακίνηση κειμένου
 - y** αντιγραφή μιας γραμμής στο buffer (**copy**)
 - n y** αντιγραφή *n* γραμμών στο buffer
 - p** **P** επικόλληση των περιεχομένων του buffer κάτω ή πάνω από την τρέχουσα γραμμή (**paste**)
- ♦ Αποθήκευση και έξοδος
 - :w** αποθήκευση του αρχείου
 - :q** έξοδος
 - :wq** αποθήκευση του αρχείου και έξοδος
 - :q!** έξοδος χωρίς αποθήκευση

Internet (i)

- ♦ Δίκτυο υπολογιστών (computer network)
- ♦ Ονόματα και διευθύνσεις υπολογιστών
 - Διεύθυνση IP 147.102.1.1
 - Όνομα **theseas.softlab.ntua.gr**
 - ο υπολογιστής
 - στο δίκτυο του Εργαστηρίου Τεχνολογίας Λογισμικού
 - στο δίκτυο της Σ.Η.Μ.Μ.Υ.
 - στο δίκτυο του Ε.Μ.Π.
 - στο δίκτυο της Ελλάδας
 - Επικράτειες (domains)

Internet (ii)

- ♦ Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)
 - ηλεκτρονική ταχυδρομική διεύθυνση
nickie@softlab.ntua.gr
 - όνομα χρήστη
 - όνομα υπολογιστή ή επικράτειας
 - υπάρχει πληθώρα εφαρμογών που διαχειρίζονται το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Internet (iii)

- ♦ Πρόσβαση σε απομακρυσμένους υπολογιστές (telnet)

```
maya$ telnet theseas.softlab.ntua.gr
SunOS 5.7
login: nickie
Password:
Last login: Thu Jan 16 12:33:45
Sun Microsystems Inc. SunOS 5.7
You have new mail.

Fri Jan 17 03:16:45 EET 2003

There are 28 messages in your mailbox.
There are 2 new messages.

theseas$
```

Internet (iv)

- ♦ Μεταφορά αρχείων (FTP)
 - κατέβασμα αρχείων (download)
μεταφορά αρχείων από τον απομακρυσμένο υπολογιστή προς τον τοπικό υπολογιστή
 - ανέβασμα αρχείων (upload)
μεταφορά αρχείων από τον τοπικό υπολογιστή προς τον απομακρυσμένο υπολογιστή
 - anonymous FTP
π.χ. **ftp.ntua.gr**

Internet (v)

- ♦ Ηλεκτρονικά νέα (news)
 - ομάδες συζήτησης (newsgroups)
η συζήτηση συνήθως περιστρέφεται γύρω από συγκεκριμένα θέματα
π.χ. **comp.lang.pascal**
 - οι ομάδες συζήτησης λειτουργούν σαν πίνακες ανακοινώσεων
 - καθένας μπορεί να διαβάζει τις ανακοινώσεις των άλλων και να βάλει την ανακοίνωσή του (posting)

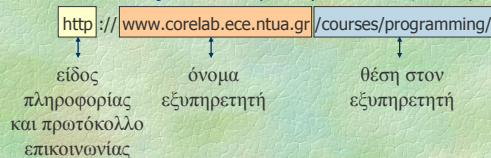
◆ Κουτσομπολιό (chat ή IRC)

- **κανάλια** (channels)
η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από ένα θέμα κοινού ενδιαφέροντος
- είναι όμως **σύγχρονη**, δηλαδή γίνεται σε συγκεκριμένο χρόνο και δεν τηρείται αρχείο των λεχθέντων
- καθένας μπορεί να «ακούει» τα λεγόμενα των άλλων και να «μιλά» προς αυτούς

◆ Παγκόσμιος ιστός
World-Wide Web (WWW)

- ένα σύστημα αναζήτησης **υπερμεσικών πληροφοριών** (hypermedia information)
- **ιστοσελίδες** (web pages), **υπερμέσα** (hypermedia), **σύνδεσμοι** (links), **εξυπηρετητές** (servers), και **περιηγητές** (browsers)

◆ Διευθύνσεις στον παγκόσμιο ιστό (URL)

◆ Παραδείγματα διευθύνσεων

`http://www.ntua.gr/`
`ftp://ftp.ntua.gr/pub/linux/README.txt`
`news://news.ntua.gr/comp.lang.pascal`